

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

**Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldību
kapacitātes paaugstināšana ES politiku
instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības
līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai
100% no Projekta finansē Eiropas Savienība
ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību**

**Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja
sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu
Vienošanās nr. 1DP/1.2.2.3/11/APIA/SIF/022/42**

**Projektu finanšu plānošana,
grāmatvedības organizēšana**

20.02.2012

28.02.2012

Darba samaksas organizācija

DL 62.pants.

- (1) Laika algas sistēmu vai akorda algas sistēmu, kā arī piemaksu un prēmiju sistēmu uzņēmumā darba devējs organizē atbilstoši normatīvajiem aktiem un darba koplīgumam.
- (2) **Laika algu** aprēķina atbilstoši faktiski nostrādātajam darba laikam **neatkarīgi no paveiktā darba daudzuma**.
Akorda algu aprēķina atbilstoši paveiktā darba daudzumam **neatkarīgi no laika**, kādā tas paveikts.
- (3) Ja grūtniecei, sievietei pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet, ja sieviete baro bērnu ar krūti, - visā barošanas laikā noteikta akorda alga un saskaņā ar ārsta atzinumu viņai tiek samazinātas darba normas, darba devējam ir pienākums samaksāt darbiniecei par šo periodu iepriekšējo vidējo izpeļņu.
- (4) Par jaunas darba samaksas sistēmas ieviešanu uzņēmumā, kā arī par grozījumiem pastāvošajā darba samaksas sistēmā darba devējam ir pienākums rakstveidā informēt darbiniekus vismaz vienu mēnesi iepriekš....
- (6) Intelektuālā darba novērtēšanas, kā arī fiziskā darba novērtēšanas un amatu kvalifikācijas kategoriju noteikšanas pamata metodiku no valsts budžeta finansējamo institūciju darbiniekiem nosaka Ministru kabinets.

Darba laika uzskaitē

DL 137.pants. Darba laika uzskaitē

- (1) Darba devējam ir pienākums precīzi uzskaitīt katra darbinieka nostrādātās stundas kopumā, kā arī atsevišķi virsstundas, darbu nakts laikā, nedēļas atpūtas laikā un svētku dienās nostrādātās stundas.
- (2) Darbiniekiem, kuri, pamatojoties uz darba devēja rīkojumu, vienlaikus apgūst profesiju (amatu, arodu), darbā un mācībās pavadītais laiks ir saskaitāms kopā un uzskatāms par darba laiku.
- (3) Darbiniekam ir tiesības personiski vai ar darbinieku pārstāvju starpniecību pārbaudīt darba devēja veikto darba laika uzskaiti.

DL 148.pants. Darba laika organizēšanas īpašie noteikumi

- (1) Šā likuma 131.panta pirmās daļas, 136.panta piektās daļas, 138.panta trešās daļas, 142.panta pirmās daļas, 143.panta pirmās daļas un 145.panta noteikumus, ievērojot darba drošības un veselības aizsardzības principus, kā arī nodrošinot pietiekamu atpūtu, **var neattiecināt uz situācijām**, kad, ievērojot attiecīgā darba vai nodarbošanās īpatnības, darba laika ilgums netiek mērīts vai iepriekš noteikts vai to var noteikt paši darbinieki.

Minētajos gadījumos **nav jāveic darba laika uzskaitē**.

131.pants. Normālais darba laiks

- (1) Darbinieka normālais dienas darba laiks nedrīkst pārsniegt astoņas stundas, bet normālais nedēļas darba laiks – 40 stundas. Dienas darba laiks šā likuma izpratnē ir darba laiks diennakts periodā.

136.pants. Virsstundu darbs

- (5) Virsstundu darbs nedrīkst pārsniegt 144 stundas četru mēnešu periodā.

138.pants. Nakts darbs

- (3) Nakts darbiniekam normālais dienas darba laiks saīsināms par vienu stundu. Šis noteikums nav attiecināms uz darbiniekiem, kuriem noteikts normālais saīsinātais darba laiks. Nakts darbiniekam normālais dienas darba laiks netiek saīsināts, ja tas nepieciešams uzņēmuma darbības īpatnību dēļ.

142.pants. Diennakts atpūta

- (1) Diennakts atpūtas ilgums 24 stundu periodā nedrīkst būt īsāks par 12 stundām pēc kārtas. Šo noteikumu var nepiemērot, ja noteikts summētais darba laiks.

143.pants. Nedēļas atpūta

- (1) Nedēļas atpūtas ilgums septiņu dienu periodā nedrīkst būt īsāks par 42 stundām pēc kārtas. Šo noteikumu var nepiemērot, ja noteikts summētais darba laiks.

145.pants. Pārtraukumi darbā

(1) Ikvienam darbiniekam ir tiesības uz pārtraukumu darbā, ja viņa dienas darba laiks ir ilgāks par sešām stundām.

...Pārtraukumu neieskaita darba laikā....

DL 139.pants. Maiņu darbs

(1) Ja nepieciešams nodrošināt nepārtrauktu darba gaitu, darba devējs pēc konsultēšanās ar darbinieku pārstāvjiem nosaka maiņu darbu. Šādos gadījumos maiņas ilgums nedrīkst pārsniegt attiecīgajai darbinieku kategorijai noteikto normālo dienas darba laiku.

.....
(5) Darba devējam ir pienākums iepazīstināt darbiniekus ar maiņu grafikiem ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms to stāšanās spēkā.

DL 140.pants. Summētais darba laiks

(1) Ja darba rakstura dēļ nav iespējams ievērot attiecīgajam darbiniekam noteikto normālo dienas vai nedēļas darba laika ilgumu, darba devējs pēc konsultēšanās ar darbinieku pārstāvjiem nosaka summēto darba laiku, lai darba laiks pārskata periodā nepārsniegtu attiecīgajam darbiniekam noteikto normālo darba laiku. Ja darbiniekam ir noteikts summētais darba laiks, darba devējam ir pienākums par to rakstveidā informēt darbinieku, norādot pārskata perioda ilgumu, kā arī laikus iepazīstināt darbinieku ar darba grafiku.....

(4) Darbs, kuru darbinieks veic virs pārskata periodā noteiktā normālā darba laika, uzskatāms par virsstundu darbu.

DL 133.pants. Darba nedēļas ilgums

(1) Darbiniekam ir noteikta piecu dienu darba nedēļa. Ja darba rakstura dēļ nevar noteikt piecu dienu darba nedēļu, darba devējs pēc konsultēšanās ar darbinieku pārstāvjiem nosaka sešu dienu darba nedēļu.

(2) Ja noteikta sešu dienu darba nedēļa, dienas darba laika ilgums nedrīkst pārsniegt septiņas stundas. Darbiniekiem, kuriem normālais darba laiks nedrīkst pārsniegt šā likuma 131.panta trešajā daļā noteikto, dienas darba laika ilgums nedrīkst pārsniegt sešas stundas.

(3) Sestdienās darbs beidzams agrāk nekā citās dienās. Darba dienas ilgums sestdienās nosakāms darba koplīgumā, darba kārtības noteikumos vai darba līgumā.

(4) Ja darba nedēļas ietvaros viena **darba diena iekrīt starp svētku dienu un nedēļas atpūtas laiku**, darba devējs šo darba dienu **var noteikt par brīvdienu un pārcelt** to uz sestdienu tajā pašā nedēļā vai citā nedēļā tā paša mēneša ietvaros. No valsts budžeta finansējamo institūciju darbiniekiem, kuriem noteikta piecu dienu darba nedēļa no pirmdienas līdz piektdienai, Ministru kabinets rīkojumu par darba dienas pārcelšanu izdod par nākamo gadu ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1.jūlijam.

(5) Ja darbinieks savas reliģiskās pārliecības vai citu pamatotu iemeslu dēļ nevar ierasties darbā pārceltajā darba dienā, šī diena **tiek uzskatīta par darbinieka ikgadējā atvaļinājuma** dienu vai, vienojoties ar darba devēju, tā tiek atstrādāta citā laikā.

Atvaļinājuma apmaksā mēnesī ar papildus brīvdienu

No likuma **par svētku dienām Latvijā:**

- ja 4. maijs vai 18. novembris sakrīt ar sestdienu vai svētdienu, nākošā darba diena (pirmdiena) kļūst par brīvdienu!

Atvaļinājums piešķirts uz četrām kalendāra nedēļām no c 2012. gada 12. novembra (iznāk līdz 10. decembrim, ieskaitot). Apmaksāto dienu šajā periodā (darba dienu, ja darbiniekam noteikta 5 darba dienu nedēļa) – 20 (skat. kalendāro dienu numerāciju).

19. novembris – parastā „svētdiena” – brīvdiena. Normālais darba laiks novembrī aprēķināts, ņemot vērā, ka 19. novembrī nav jāstrādā. Darbs šajā dienā **netiek apmaksāts** kā darbs svētkos. Tā vietā tiek piešķirta vai nu brīvdiena citā dienā, vai nu darbiniekam parādās virsstundas (tas ir darbiniekam, kas strādā normālo darba laiku 5 vai 6 dienas nedēļā). Summētajiem darbiniekam – tas ir vienkārša darba diena saskaņā ar slīdošo grafiku – kā parasti tam arī būtu jāstrādā. Standarta brīvdienas eksistē tikai priekš „normālajiem” darbiniekiem. Bet „summētajiem” – kā iznāks (saskaņā ar grafiku).

2012. gads	Novembris			Decembris		
Pirmdiena	12 ₁	19 ₇	26 ₁₄		3 ₂₁	10 ₂₈
Otrdiena	13 ₂	20 ₈	27 ₁₅		4 ₂₂	
Trešdiena	14 ₃	21 ₉	28 ₁₆		5 ₂₃	
Ceturtdiena	15 ₄	22 ₁₀	29 ₁₇		6 ₂₄	
Piektdiena	16 ₅	23 ₁₁	30 ₁₈		7 ₂₅	
Sestdiena	17 ₆	24 ₁₂		1 ₁₉	8 ₂₆	
Svētdiena	18	25 ₁₃		2 ₂₀	9 ₂₇	
Apmaksājamās dienas - 20	5	4	5	-	5	1

Minimālās darba algas aprēķinu īpatnības

Rīgā 2010. gada 30. novembrī

Ministru kabineta noteikumi Nr.1096

Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi

Izdoti saskaņā ar Darba likuma 61.panta otro daļu

- Noteikumi nosaka minimālo mēneša darba algu normālā darba laika ietvaros un minimālo stundas tarifa likmi.
- Minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir **200 latu**. Minimālā stundas tarifa likme ir **1,189 latu**.
- Pusaudžiem minimālā stundas tarifa likme ir **1,360 latu**.
- Darbiniekiem, kuri pakļauti īpašam riskam un kuriem normālais darba laiks ir septiņas stundas dienā un **35 stundas nedēļā**, minimālā stundas tarifa likme ir **1,360 latu**.
- Mēnesī, kurā darba stundu skaits ir mazāks par gada vidējo darba stundu skaitu mēnesī, darbiniekiem, kuriem nolīgta laika algas sistēma ar minimālo stundas tarifa likmi un kuri nostrādājuši visas mēnesī noteiktās darba stundas, darba algu nosaka minimālās mēneša darba algas apmērā, **aprēķināto darba algu palielinot par starpību starp aprēķināto darba algu un šo noteikumu 2.punktā minēto minimālo mēneša darba algu**.
- Darbiniekiem, kuriem nolīgta akorda algas sistēma normāla darba laika ietvaros un kuri nostrādājuši visas mēnesī noteiktās darba stundas, bet kuriem aprēķinātā darba alga ir mazāka par šo noteikumu 2.punktā minēto minimālo mēneša darba algu, **darba algu palielina par starpību starp aprēķināto darba algu un šo noteikumu 2.punktā minēto minimālo mēneša darba algu**.
- Ja darbiniekam izmaksājama **vidējā izpeļņa par darbu normāla darba laika ietvaros** un tā ir aprēķināta mazāka par šo noteikumu 2.punktā noteikto minimālo mēneša darba algu, to **palielina par starpību starp aprēķināto vidējo izpeļņu un šo noteikumu 2.punktā minēto minimālo mēneša darba algu**.
- Noteikumi stājas spēkā **2011.gada 1.janvārī**.

$$200 \times 12 : \underline{2018 \text{ st./gadā}} = 1,189$$

$$200 \times 12 : \underline{2012 \text{ st./gadā}} = 1,193$$

Minimālās darba algas aprēķinu īpatnības

2012.gadā nav mainīta minimālā darba alga, bet minimālai stundas tarifa likmei tomēr bija jāmainās, jo tās lielums ir atkarīgs no normālā darba laika stundu skaita konkrētajā gadā (skat. iepriekšējo lpp.). Vidējais stundu skaits mēnesī 2012. gadā ir 167,67 un tas faktiski nozīmē, ka, ja normālā darba laika stundu skaits ir mazāks, tad reizinot tās ar minimālo stundas tarifa likmi, kopsumma vairs nav Ls 200.

1.piemērs.

Normālais darba laiks 2012.g. aprīlī ir 150 stundas. **Krūmiņš** ir nostrādājis šim mēnesim noteikto normālo darba laika stundas. Tomēr, reizinot 150 stundas ar minimālo stundas tarifa likmi, aprēķinātā summa iznāk mazāka par Ls 200, proti:

$$178,35 = 1,189 \times 150$$

Grāmatvedim ir jāpalielina aprēķinātā summa par **Ls 21,56**, lai kopsummā darba alga kļūtu Ls 200 (791. noteikumu 5. punkts).

2.piemērs.

Kociņš nostrādāja tās pašas stundas un 10 virsstundas (kopā 160). Saskaņā ar DL 68.panta prasībām, grāmatvedim jāaprēķina piemaksa par virsstundām ne mazāka par 100% no viņam noteiktās stundas likmes. Līdz ar to iznāk summa:

$$\text{Ls } 202,13 (160 \times 1,189 + 10 \times 1,189) \text{ vai } (150 \times 1,189 + 10 \times 1,189_{\text{par darbu}} + 10 \times 1,189_{\text{piemaksa}}).$$

Vai pietiks ar to, ka palielināsim aprēķināto summu par Ls 2,13?!

Saskaņā ar noteikumu 5.punktu abiem darbiniekiem vispirms ir jāaprēķina **alga Ls 200**, palielinot to abos gadījumos par Ls 21,56 līdz Ls 200. Pamatojums tam: nostrādātas visas normālā darba laika stundas. Pēc tam Kociņam jāaprēķina samaksa un piemaksa par 10 nostrādātām virsstundām:

$$\text{Ls } 23,78 (1,189 \text{ Ls/st.} \times 2 \times 10 \text{ st.}).$$

Kopā par mēnesi **Ls 223,78**

Komentārs. Ja darbiniekam noteikta stundas likme no **1,190 līdz 1,333** (un tas ir vairāk nekā minimālā stundas likme), tad, reizinot to ar 150 stundām, mēs **neiegūsim** minimālo mēneša darba algu! Alga būtu no Ls **178,50 līdz Ls 199,99!**

Faktiski aprēķinātās algas palielināšanas līdz minimālai darba algai jēga ir: ja darbinieks nostrādāja **normālo darba** laiku, tad neraugoties uz to, kāda ir noteikta stundas likme, darbiniekam jāmaksā minimālā darba alga.

* likme varētu būt jebkura, bet mazāka par minimālo tā **nedrīkst būt!**

3.piemērs.

Darbinieks nostrādāja pusi no normālā darba laika. Piemēram, 2012.gada aprīlī (**norma ir 150 st.**) tātad, **75 stundas**. Aprēķinātā summa ir: $1,189 \times 75 = \text{Ls } 89,18 (< 100)$.

Šajā gadījumā MK noteikumi neprasa palielināt algu to līdz Ls 100.

4.piemērs.

Analoģisku palielinājumu noteikumi prasa tiem darbiniekiem, kam noteikta akorda algas sistēma **normālā darba laika ietvaros**, kuri nostrādāja visas šim mēnesim noteiktas darba stundas, bet kuru aprēķinātā darba alga iznāca mazāka par mēneša minimālo darba algu!

Un tas ir neskatoties uz to, ka DL 62. panta 2.daļa saka:

Laika algu aprēķina atbilstoši **faktiski nostrādātajam darba laikam neatkarīgi no paveiktā darba daudzuma.**

Akorda algu aprēķina atbilstoši **paveiktā darba daudzumam neatkarīgi no laika, kādā tas paveikts.**

Vidējas izpeļņas saglabāšanas gadījumi (noteikumu 7.punkts):

a) **mēneša vidēja izpeļņa** (piemēram, atlaišanas pabalsts, ja min. alga kļūtu Ls 220):

$$(200 + 200 + 200 + 220 + 220 + 220) : 6 = \mathbf{210,00 (+ 10)}$$

6) **dienas vidējā izpeļņa** (atvaļinājums no 2012.gada 10.septembra līdz 2012.g. 23.septembrim uz divām kalendāra nedēļām. Darbinieks strādā piecas darba dienas nedēļā ar minimālo darba algu. Apmaksājamo dienu skaits atvaļinājumā ir 10. Pirms atvaļinājuma nostrādātas piecas darba dienas, bet pēc atvaļinājuma – 5 (kopā 10 dienas).

Dienas vidējā izpeļņa ir:

$$(200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 200) : 128 = 1200:128 = \mathbf{9,38}$$

Atvaļinājuma apmaksa:

$$\mathbf{9,38} \times 10 = 93,80$$

Darba laika apmaksa:

$$\mathbf{100,00} \text{ (} 200:20 \times 10 \text{)}$$

Kopā par septembri:

$$93,80 + 100,00 \text{ (+ } \mathbf{6,20} \text{)} = \mathbf{200 !}$$

2012.gada septembris						
Pirmdiena		3	10	17	24	
Otrdiena		4	11	18	25	
Trešdiena		5	12	19	26	
Ceturtdiena		6	13	20	27	
Piektdiena		7	14	21	28	
Sestdiena	1	8	15	22	29	
Svētdiena	2	9	16	23	30	
10 darba dienas 10 d. d. atvaļinājuma laikā		5	5	5	5	20/160

Virsstundu noteikšana, ja darbinieks strādāja nepilnu mēnesi, ja atbilstoši darba līguma noteikumiem viņam noteikta minimāla stundas tarifa likme.

Piemērs.

Darbinieks nostrādāja mēneša daļu un iet prom no darba. Ja mēnesis būtu atstrādāts pilnīgi, nebūtu problēmu noteikt virsstundas vai arī palielināt aprēķināto summu līdz minimālai mēneša algai saskaņā ar iepriekš aprakstītajiem gadījumiem (noteikumu 5. un 6. punkts). Kā noteikt virsstundas, ja darbinieks atlaists no darba, piemēram, 2012.gada 19. maijā?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	datumi
12	4	8		12	4	8		12	4	8		12	4	8		12	4	8	nostrādāts
	8	7				8	8	8	8	8			8	8	8	8	8	8	Normālais darba laiks

Kopā maijā nostrādātas **120** stundas, toties normālais darba laiks šajā perioda ir **95** stundas.

Aprēķins par normālo darba laiku un papildus par virsstundām:

$$95 \times 1,189 + 25 \times 1,189 \times 2 = \mathbf{172,41}$$

Neapliekamā minimuma un atvieglojumu piemērošana

Dažreiz grāmatvežiem nākas aprēķināt darbinieka algu par nepilnu mēnesi. Tie ir gadījumi, kad darbinieks:

- stājās darba attiecībās vēlāk par 1.datumu;
- pārtrauca darba attiecības pirms 31.datuma;
- bija darbnespējīgs saskaņā ar B lapa (pats vai kopjot slimo bērnu).

Minētajos gadījumos **neapliekamais minimums un atvieglojumi** par apgādājamiem tiek piemēroti **proporcionāli kalendārajām** dienām, kad pastāvēja darba tiesiskās attiecības (vai nebija slimības lapas B), nevis proporcionāli nostrādātām darba dienām (kuras tiek apmaksātas).

Piemērs. Darbinieks ar nodokļu grāmatiņu (un vienu apgādājamo, kas ierakstīts grāmatiņā) ir pieņemts darbā 2012.gada 22. martā ar „cieto” algu Ls 300.

Pirmdiena		5	12	19	26*
Otrdiena		6	13	20	27*
Trešdiena		7	14	21	28*
Ceturtdiena	1	8	15	22*	29*
Piektdiena	2	9	16	23*	30*
Sestdiena	3	10	17	24	31
Svētdiena	4	11	18	25	

Aprēķinot algu, protams, ir jāapmaksā nostrādātās darba dienas (tabula atzīmētas ar (*)):

$$300 : 22 \times 7 = 95,45$$

bet minimums un atvieglojumi (2012.gadā) tiek piemēroti kalendārajām dienām:

$$45 : 31 \times 10 = 14,52 \qquad 70 : 31 \times 10 = 22,58$$

Noteiksim iedzīvotāju ienākuma nodokli:

$$[95,45 - 10,50 (11\%) - 14,52 (min.) - 22,58 (atviegl.)] \times 25\% = 11,96$$

Saņems mūsu darbinieks algas dienā: $95,45 - 10,50 - 11,96 = 72,99$

NB!

Ja tiesības uz atvieglojumiem **taksācijas periodā pastāvēja**, bet darbinieks tos savlaicīgi nav noformējis, tad grāmatvedis, saņemot paziņojumu no VID, drīkst tos piemērot uz iepriekšējiem šā taksācijas perioda mēnešiem (pie nosacījuma, ka nodokļa grāmatiņa visu laiku atradās pie darba devēja).

Ja darbinieka alga taksācijas periodā bijusi ļoti maza (mazāka par neapliekamā minimuma un atvieglojumu kopsummā, kas šim darbiniekam pienāktos), tad paziņojumā par fiziskai personai izmaksātajām summām (677. MK noteikumu 1., 2. pielikums), grāmatvedim jāuzrāda tikai faktiski piemērotā summa. Tomēr jāatceras, ka **atbildība par to gulstas uz darbinieku** (MK noteikumu nr.21 16.punkts, MK noteikumi nr. 899 96.punkts) .

96. Piemērojot likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktu, darba devējs, pamatojoties uz fiziskās personas algas nodokļa grāmatiņā izdarītajiem ierakstiem par tiesību uz nodokļa atvieglojumu rašanos vai zušanu, **veic taksācijas gada nodokļa pārrēķinu**, ja nodokļa atvieglojums nav bijis piemērots par visu laiku no taksācijas gada sākuma līdz taksācijas gada beigām, par kuru personai ir bijušas uz to tiesības, vai ir bijis piemērots par ilgāku laiku, nekā personai ir bijušas uz to tiesības, un ietur papildus aprēķināto nodokli vai atmaksā par daudz ieturēto nodokli nākamajos taksācijas gada mēnešos pēc nodokļa grāmatiņā izdarīto ierakstu par tiesībām uz nodokļa atvieglojumiem aktualizēšanas.

Kas ir darba samaksa?	
Darba likums (2001.g.)	Atlīdzības likums (01.12.2009.g.)
<p>59.pants. Darba samaksas jēdziens Darba samaksa ir darbiniekam regulāri izmaksājamā atlīdzība par darbu, kura ietver darba algu un normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktās piemaksas, kā arī prēmijas un jebkuru cita veida atlīdzību saistībā ar darbu.</p>	<p>3.pants. Atlīdzība (1) Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu (darbinieku) atlīdzību šā likuma izpratnē veido darba samaksa, sociālās garantijas un atvaļinājumi. Darba samaksa šā likuma izpratnē ir <u>mēnešalga, piemaksas, prēmijas un naudas balvas</u>. Sociālās garantijas šā likuma izpratnē ir pabalsti, kompensācijas, apdrošināšana un šajā likumā noteikto izdevumu segšana.</p>
Vedējās izpeļņas likloči	
<p>75.pants. Vidējās izpeļņas aprēķināšana (DL) (1) Visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar šo likumu izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma par pēdējiem sešiem mēnešiem no darba algas, no normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktajām piemaksām, kā arī no prēmijām. (7) Ja darbinieks ir nodarbināts mazāk par sešiem mēnešiem, dienas vai stundas vidējo izpeļņu aprēķina no darba samaksas par nostrādātajām dienām vai stundām, tās kopsummu dalot attiecīgi ar šajā periodā nostrādāto dienu vai stundu skaitu.</p>	<p>3.¹ pants. Vidējā izpeļņa (Atlīdzības likums) (1) Visos gadījumos, kad amatpersonai (darbiniekam) izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma no darba samaksas par pēdējiem sešiem kalendāra mēnešiem. Ja amatpersona (darbinieks) pēc iecelšanas amatā (pieņemšanas dienestā, darbā) ir pildījusi amata (dienesta, darba) pienākumus mazāk par sešiem mēnešiem, vidējo izpeļņu aprēķina no darba samaksas par periodu, kurā amatpersona (darbinieks) ir pildījusi amata (dienesta, darba) pienākumus.</p>
<p>(6) Stundas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto stundu skaitu.</p>	<p>(2) Stundas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto stundu skaitu.</p>
<p>(5) Dienas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto dienu skaitu. Ja darbiniekam ir noteikts summētais darba laiks, dienas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto stundu skaitu un reizinot ar astoņi (darbinieka normālais dienas darba laiks stundās).</p>	<p>(3) Dienas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto dienu skaitu. Ja amatpersonai (darbiniekam) ir noteikts summētais darba laiks, dienas vidējo izpeļņu aprēķina, stundas vidējo izpeļņu reizinot ar vidējo nostrādāto stundu skaitu darba dienā, kuru aprēķina, pēdējo sešu mēnešu nostrādāto stundu skaitu dalot ar kalendāra darba dienu skaitu (izņemot attaisnotu prombūtni) pēdējo sešu mēnešu laikā.</p>
<p>(4) Mēneša vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar seši.</p>	<p>(4) Mēneša vidējo izpeļņu aprēķina, dienas vidējo izpeļņu reizinot ar mēneša vidējo darba dienu skaitu pēdējos sešos kalendāra mēnešos (saskaitot darba dienas pēdējos sešos kalendāra mēnešos un šo kopsummu dalot ar seši).</p>
<p>(2) Ja pēdējo sešu mēnešu laikā darbinieks nav strādājis un viņam nav izmaksāta darba samaksa, vidējo izpeļņu aprēķina no darba samaksas par darbu sešos mēnešos pirms šā perioda.</p>	<p>(5) Ja pēdējo sešu mēnešu laikā amatpersona (darbinieks) nav pildījusi amata (dienesta, darba) pienākumus un tai nav izmaksāta darba samaksa, vidējo izpeļņu aprēķina no darba samaksas par amata (dienesta, darba) pienākumu izpildi sešos kalendāra mēnešos pirms šā perioda.</p>
<p>(3) Ja pēdējo 12 mēnešu laikā darbinieks nav strādājis un viņam nav izmaksāta darba samaksa, vidējo izpeļņu aprēķina no valsts noteiktās minimālās mēneša darba algas kopsummas pēdējos sešos mēnešos. Dienas vidējo izpeļņu šādā gadījumā aprēķina, darba samaksas kopsummu dalot ar darba dienu skaitu šajā periodā.</p>	<p>(6) Ja pēdējo 12 mēnešu laikā amatpersona (darbinieks) nav pildījusi amata (dienesta, darba) pienākumus un tai nav aprēķināta darba samaksa, mēneša vidējo izpeļņu pielīdzina spēkā esošajai minimālajai mēneša darba algai. Stundas vidējo izpeļņu pielīdzina minimālajai stundas tarifa likmei. Dienas vidējo izpeļņu aprēķina, stundas vidējo izpeļņu reizinot ar astoņi (normālais dienas darba laiks stundās).</p>

<p>(5) otrais teikums.</p> <p>Nostrādāto dienu skaitā neietilpst pārejošas darbnespējas dienas, atvaļinājuma dienas un dienas, kad darbinieks nav veicis darbu šā likuma 74.panta pirmajā daļā minētajos gadījumos.</p>	<p>(7) Nostrādāto dienu skaitā neietilpst pārejošas darbnespējas dienas, atvaļinājuma dienas, dienas, kad amatpersona (darbinieks) nav pildījusi amata (dienesta, darba) pienākumus šā likuma <u>3.panta</u> ceturtajā daļā, piektās daļas 6., 7., 7.¹ un 7.² punktā un 26.panta pirmajā daļā minētajos gadījumos un <u>Darba likuma</u> 74.panta pirmajā, otrajā un sestajā daļā minētajos gadījumos, un citos ārējos normatīvajos aktos noteiktos attaisnotas prombūtnes gadījumos. <u>Darba samaksā</u>, no kuras aprēķina vidējo izpeļņu, <u>neieskaita</u> darba devēja izmaksāto slimības naudu, atvaļinājuma apmaksu, atlīdzību šā likuma <u>3.panta</u> ceturtajā daļā, piektās daļas 6., 7., 7.¹ un 7.² punktā un 26.panta pirmajā daļā minētajos gadījumos un <u>Darba likuma</u> 74.panta (1), (2) un (6) daļā minētajos gadījumos, un citos ārējos normatīvajos aktos noteiktos attaisnotas prombūtnes gadījumos.</p>
<p>(8) Izmaksājamās vidējās izpeļņas summu aprēķina, dienas (stundas, mēneša) vidējo izpeļņu reizinot ar to dienu (stundu, mēnešu) skaitu, par kurām darbiniekam izmaksājama vidējā izpeļņa.</p>	<p>(8) Izmaksājamo vidējo izpeļņu aprēķina, dienas (stundas, mēneša) vidējo izpeļņu reizinot ar to dienu (stundu, mēnešu) skaitu, par kurām amatpersonai (darbiniekam) izmaksājama vidējā izpeļņa.</p>
<p>(9) Par ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laiku izmaksājamās samaksas summu aprēķina, dienas vidējo izpeļņu reizinot ar darba dienu skaitu atvaļinājuma laikā.</p>	<p>(9) Par ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laiku izmaksājamo samaksu aprēķina, dienas vai stundas vidējo izpeļņu reizinot ar darba dienu vai <u>stundu skaitu</u> atvaļinājuma laikā.</p>
	<p>(10) Visos gadījumos, kad amatpersonai (darbiniekam) aprēķinātā mēneša vidējā izpeļņa par amata (dienesta, darba) pienākumu pildīšanu normāla darba laika ietvaros ir mazāka nekā spēkā esošā minimālā mēneša darba alga, aprēķināto mēneša vidējo izpeļņu pielīdzina minimālajai mēneša darba algai.</p>

AL 40.pants. Atvaļinājumi

(1) Amatpersonu (darbinieku) atvaļinājumus, to ilgumu un piešķiršanas kārtību, kā arī citus ar atvaļinājumiem saistītus jautājumus regulē attiecīgās **Darba likuma** normas, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi.

(2) *(Izslēgta ar 16.06.2011. likumu)*

(3) Karavīram, kuram tiek piešķirts grūtniecības un dzemdību atvaļinājums vai atvaļinājums bērna tēvam, adoptētājam vai citai personai, kura faktiski kopj bērnu, par attiecīgo laiku izmaksā arī karavīra uzturdevas kompensāciju. Karavīram, kuram piešķir atvaļinājumu bērna kopšanai, nesaglabā mēnešalgu un piemaksas. Karavīram katra bērna kopšanai piešķir vienu nedalītu šādu atvaļinājumu.

(4) Karavīram, kuram piešķirts bērna kopšanas atvaļinājums, attiecīgā atvaļinājuma laiku ieskaita izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, bet neieskaita izdienas stāžā, kas dod tiesības uz kārtējās dienesta pakāpes piešķiršanu.

(5) Saeimas deputātam, kā arī pašvaldības domes deputātam, kurš ieņem algotu amatu domē un izvēlējies nolikt deputāta pilnvaras uz laiku, kamēr atrodas grūtniecības, dzemdību, bērna kopšanas atvaļinājumā vai atvaļinājumā bērna tēvam, adoptētājam vai citai personai, kura faktiski kopj bērnu, saglabājams darba ņēmēja statuss, bet ne ilgāk kā uz attiecīgās Saeimas pilnvaru laiku vai attiecīgās domes darbības laiku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.12.2009., 15.04.2010., 16.12.2010. un 16.06.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2011.)

AL 41.pants. Ikgadējais apmaksātais atvaļinājums

(1) Amatpersonām (darbiniekiem), izņemot šā panta turpmākajās daļās minētās amatpersonas (darbiniekus), piešķir ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Šā atvaļinājuma piešķiršanai piemēro **Darba likuma** normas. Ja ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu izmanto pa daļām, viena no atvaļinājuma daļām **nedrīkst būt īsāka** par **Darba likumā** noteikto, bet, atlikušo daļu piešķirot pa daļām, ievēro šādus noteikumus:

- 1) aizliegts palielināt apmaksājamo darbdienu skaitu;
- 2) katra daļa **nedrīkst būt īsāka** par vienu kalendāra nedēļu, izņemot gadījumus, kad institūcija vai amatpersona, kas piešķir ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, atļāvusi ikgadējā atvaļinājuma attiecīgo daļu izmantot pa dienām, nepalielinot saskaņā ar likumu apmaksājamo darbdienu skaitu.....

DL 149.pants. Ikgadējais apmaksātais atvaļinājums

(1) Ikvienam darbiniekam **ir tiesības** uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Šāds atvaļinājums **nedrīkst būt īsāks par četrām kalendāra nedēļām, neskaitot svētku dienas**. Personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, piešķir vienu mēnesi ilgu ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

Atvaļinājums piešķirts uz **4 kalendāra nedēļām no 11.aprīļa**.

	2011.gada aprīlis					2011.gada maijs				
Pirmdiena		4	11 ₁	18 ₈	25		2 ₁₈	9 ₂₃	16	23
Otrdiena		5	12 ₂	19 ₉	26 ₁₃		3 ₁₉	10 ₂₄	17	24
Trešdiena		6	13 ₃	20 ₁₀	27 ₁₄		4	11 ₂₅	18	25
Ceturtdiena		7	14 ₄	21 ₁₁	28 ₁₅		5 ₂₀	1 2 ₂₆	19	26
Piektdiena	1	8	15 ₅	22	29 ₁₆		6 ₂₁	13 ₂₇	20	27
Sestdiena	2	9	16 ₆	23 ₁₂	30 ₁₇		7 ₂₂	14 ₂₈	21	28
Svētdiena	3	10	17 ₇	24		1	8	15	22	29
		4 kalendāra nedēļas (neskaitot svētku dienas)							14.05. ir 28. kalendāra diena	
Apmaksājamas atvaļinājuma dienas	22 dienas		5	4	4	-	4	5		
			13!				9!			

(2) Darbiniekam un darba devējam vienojoties, ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu kārtējā gadā var piešķirt pa daļām, taču **viena no atvaļinājuma daļām** kārtējā gadā nedrīkst būt īsāka par **divām nepārtrauktām** kalendāra nedēļām.

(3) **Izņēmuma gadījumos**, kad ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma piešķiršana darbiniekam pilnā apmērā kārtējā gadā var nelabvēlīgi ietekmēt parasto darba gaitu uzņēmumā, ar darbinieka **rakstveida piekrišanu** pieļaujams pārcelt atvaļinājuma daļu uz nākamo gadu. Šādā gadījumā atvaļinājuma daļa kārtējā gadā nedrīkst būt īsāka par divām nepārtrauktām kalendāra nedēļām. Pārcelto atvaļinājuma daļu pēc iespējas pievieno nākamā gada atvaļinājumam. Atvaļinājuma **daļu var pārcelt tikai uz vienu** gadu.

(4) Šā panta trešās daļas noteikumi **nav piemērojami** personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, grūtniecēm un sievietēm pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet, ja sieviete baro bērnu ar krūti, - visā barošanas laikā.

(5) Ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma **atlīdzināšana naudā nav pieļaujama**, izņemot gadījumus, kad darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un darbinieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu nav izmantojis.

Vai jāpagarina atvaļinājums par tām svētku dienām, kas iekrīt brīvdienās?

Atgādināšu lietas būtību: VDI sodīja uzņēmumu par to, ka, pārbaudot kādu periodu, tika konstatēts, ka tā darbiniekiem atvaļinājumi netika pagarināti par tādām svētku dienām kā Mātes diena un Vasarsvētki (abas svētku dienas vienmēr tiek svinētas svētdienās) un Līgo (2006.g. svētku dienas sakrīta ar brīvdienu).

Uzņēmums tam nepiekrita un sākas tiesu lietas. Viena tiesa lēma par labu VDI, nākošā tiesa lēma par labu uzņēmumam. No tā var spriest, ka arī speciālisti-juristi no Darba likuma teksta nevar gūt skaidru priekšstatu un pastāv grūtības izveidot vienotu viedokli.

Nemot vērā dažādus aspektus, tajā skaitā vienlīdzīgu tiesību principu, vispirms Administratīvā rajona tiesa nolēma, ka nav taisnīgi piešķirt garāku atvaļinājumu, ja tā laikā bija svētku diena, kas sakrīt ar sestdienu vai svētdienu. Tomēr šeit nebija pamanīts, ka ne jau visiem darbiniekiem brīvdiena ir tieši sestdiens vai svētdiens.

Pamatojums atvaļinājuma nepagarināšanai: tie, kas nav atvaļinājumā, bauda vien svētku dienu, bet tie, kas ir atvaļinājumā – gan svētku dienu, gan vēl kādu dienu. Pie kam, ja atvaļinājums pagarināts par vienu vai divām dienām, kuras (visbiežāk) ir darba dienas, tad tās, saskaņā ar 75. panta 9. daļu ir arī jāapmaksā. Līdz ar to vienam darbiniekam atvaļinājuma laikā bija apmaksātas 20 dienas, otram – 21 vai pat 22, bet bija arī tādi, kam tikai 19! Vispārīgā gadījumā apmaksājamo dienu skaits atkarīgs arī no tā, kurā dienā atvaļinājums sācies, jo pagarinājums var trāpīt arī uz brīvdienām. Likuma nav konkrēti teikts par atvaļinājuma pagarināšanu, bet ir teikts, ka svētku diena nav atvaļinājuma diena. Līdz ar to iznāk, ka atvaļinājums kļūst vienkārši garāks par četrām kalendāra nedēļām.

Sakarā ar augstāk minēto 2009. gada 17. augustā notikusī Administratīvā rajona tiesa nolēma par labu uzņēmumam, proti, atcēla VDI sodu. Tātad tika uzskatīts, ka atvaļinājums nav jāpagarina par tādām svētku dienām, kas iekrīta brīvdienās.

Protams, ar šādu lēmumu nebija ar mieru Darba inspekcija. Tātad lieta bija nolemta atkārtotai izskatīšanai.

Gandrīz pēc 10 mēnešiem Administratīvajā apgabaltiesā konstatēja, ka lietā ir strīds par Darba likuma 149. panta pirmās daļas interpretāciju. Kā zināms, DL 149.panta pirmā daļa paredz, ka ikgadējā apmaksātā atvaļinājumā **neieskaita svētku** dienas. Ar likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 1.pantu par svētku dienām noteiktas:

- 1.janvāris – Jaungada diena;
- Lielā Piektdiena, Pirmās Lieldienas un otrā Lieldienu diena;
- 1.maijs – Darba svētki, Latvijas Republikas Satversmes sapulces sasaukšanas diena;
- 4.maijs – Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena;
- maiņa otrā svētdiena – Mātes diena; Vasarsvētki;
- 23.jūnijs – Līgo diena; 24.jūnijs – Jāņu diena;
- 18.novembris – Latvijas Republikas Proklamēšanas diena;
- 24., 25. un 26.decembris – Ziemassvētki;
- 31.decembris – Vecgada diena (kopā 15 svētku dienas).

Administratīvās apgabaltiesas ieskatā ar svētku dienām Darba likuma 149. panta pirmajā daļā saprotamas **visas svētku dienas**, kas noteiktas ar likumu, **neatkarīgi** no tā, kādā no nedēļas dienām tās attiecīgajā gadā iekrīt... tiesas ieskatā tiesību norma ar **pietiekošu skaidrību nosaka** tiesiskos apstākļus un nav pamata minēto tiesību normu tulkot savādāk.

Ja, iztulkojot tiesību normu ar gramatiskās metodes palīdzību, tiek secināts, ka tiesību normā ir ļoti precīzi un viennozīmīgi noteiktas tiesības uz „ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, kurš nedrīkst būt īsāks par četrām kalendāra nedēļām, neskaitot svētku dienas”, tad nav nepieciešams veikt tālāku tiesību normu iztulkošanu.

Pamatojoties uz minēto, tiesa atzīst, ka **VDI ir pamatoti** konstatējusi, ka uzņēmums ir pieļāvis darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu un VDI pamatoti sauca uzņēmumu pie administratīvās atbildības (bija uzlikts naudas sods).

AAT ieskatā likumdevējs Darba likuma 149.panta pirmajā daļā ir nepārprotami noteicis, ka svētku dienas **netiek ieskaitītas** ikgadējā apmaksātā atvaļinājumā, **neparedzot nekādus izņēmumus**.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa **nepareizi tulkojusi** piemērojamās tiesību normas, līdz ar to tās **spriedums nav pamatots**. Līdz ar to tiesa nosprieda atstāt negrozītu Valsts darba inspekcijas 2008.gada 25.janvāra lēmumu Nr.L13-384-2007-006A, bet uzņēmuma pieteikumu noraidīja.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā (2010. gada 12. jūlijā).

(Lieta Nr.A42511008 143/AA43-0866-10/4).

NEIZMANTOTĀ ATVAĻINĀJUMA ATLĪDZINĀŠANA NAUDĀ

Piemēram, darbinieks uzsāka darba gaitas 20xx.gada 7.jūlijā.

Prasīt atvaļinājumu par pirmo gadu darbinieks tiesīgs, nostrādājot nepārtraukti sešus mēnešus, tātad, jau pēc nākošā gada 6.janvāra. Darba devējam šāds atvaļinājums jāpiešķir **par visu gadu**, proti, 149.pantā minētajā apjomā.

Darba tiesisko attiecību pastāvēšanas laikā atvaļinājumi darbiniekam būtu piešķirami dažādos „gada laikos” (pieņemsim, ka arī bija piešķirti), un tas **vienmēr** notika (tam bija jānotiek) **par periodu no viena gada 7.jūlija līdz sekojošā gada 6.jūlijam**, protams, ja šie periodi nebija pagarināti sakarā ar bezalgas (vairāk par 4 nedēļām) vai bērna kopšanas atvaļinājumiem.

Jā atvaļinājums **par pēdējo** no šādiem periodiem bija piešķirts, bet darbinieks nostrādāja **pēc šā perioda beigām**, tas nozīmē, ka viņam pienākas kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu par periodu no 7.jūlija līdz atlaišanas brīdim.

Piemērs.

Darbinieks ar **vidējo dienas izpeļņu Ls 10** strādā normālo darba laiku 5 dienas nedēļā. Par iepriekšējiem gadiem atvaļinājums tika izmantots regulāri, izņemot pēdējo gadu. Darba līgums tiek uzteikts **2012.gada 10.septembrī**.

Noteiksim **kalendāra periodu**, par kuru jāaprēķina atlīdzība naudā. Šis periods ir:

- 1 gads (no 2011.g. 7.jūlija līdz 2012.g. 6.jūlijam);
- 2 mēneši (no 2012.g. 7.VII līdz 2012.g. 6.IX);
- 4 kalendāra dienas (no 7.IX līdz 10.IX).

Kā noteikt apmaksājamo dienu skaitu, ja attiecības ir pārtrauktas un pēc atlaišanas brīža vairs nav nekādu darba dienu, kuras parasti apmaksā atvaļinājuma laikā?

Lai noteiktu vienas darba tiesisko attiecību pastāvēšanas kalendāra dienas apmaksu (kā kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu), salīdzināsim apmaksātās (par ikgadējo atvaļinājumu) dienas ar kalendāro darba attiecību pastāvēšanas periodu.

- par **365 kalendārajām** darba attiecību pastāvēšanas dienām pienākas **20 apmaksātās** darba dienas, ņemot vērā virtuālās četras nedēļas. Nedēļas ir virtuālas, jo tas nav kārtējais izmantojamais atvaļinājums, kura laikā mēdz būt mazāk vai vairāk apmaksājamo dienu;
- par **1 kalendāro mēnesi 1,67** (20 : 12), bet
- par **1 darba attiecību pastāvēšanas kalendāro dienu pienākas 0,0548** (20 : 365) **apmaksāto dienu** ($\approx 0,055$).

Aprēķins attiecas vienīgi uz 5 darba dienu nedēļu!!! Ja nedēļa ir ar 6 darba dienām, tad par pamatu jāņem **24 apmaksājamās dienas** (dalīšana – analogiska).

Un tagad noteiksim **apmaksājamo dienu skaitu** šim **kalendāra periodam**:

par gadu – 20, par mēnešiem – 3,34 ($2 \times 1,67$), par dienām – 0,22 ($4 \times 0,055$).

Kopā: **23,56 apmaksātās dienas** (neredzu nepieciešamību kaut ko apaļot).

Reizinām dienu skaitu ar vidējo izpeļņu, iegūstam summu **Ls 235,60**, pieskaitām tai klāt darba samaksu par septembrī nostrādāto laiku, piemērojam neapliekamo minimumu un atvieglojumus **tikai par 10 kalendāra dienām** un atvadāmies no darbinieka.

Piemērs (alternatīvā metode).

Pamatā ir pieņēmums, ka Likumā minēts atvaļinājuma **kalendāra periods** un tas ir četras nedēļas. Četrās nedēļās ir 28 kalendāra dienas. No tā seko, ka par kalendāro gadu (par 365 kalendāra dienām) darbiniekam tiek piešķirtas 28 atvaļinājuma kalendāra dienas. Lai noteiktu, kompensācijas summu par neizmantoto atvaļinājumu, vispirms jānosaka kalendārais periods, **par kuru nebija izmantots** atvaļinājums. Piemērā tas ir 365 kalendāra dienas (par gadu) un vēl 66 kalendāra dienas (25+31+10). Kopā: 431 kalendāra diena, kad pastāvēja darba tiesiskās attiecības.

Tātad piemērosim proporciju, pie nosacījuma, ka par 365 \Rightarrow 28, bet cik būtu par 431?

Iznāk, ka 33,06 kalendāra dienas.

Nemsim kalendāru un skaitīsim šīs 33 kalendāra dienas pēc līguma uzteikuma datuma, lai būtu iespējams tajās „atrast” un apmaksāt tikai darba dienas. Periodā no 11. septembra līdz 13. oktobrim (33 kalendāra dienas) ir 23 darba dienas. Reizinām ar vidējo izpeļņu, iegūstam **Ls 230**.

Apskatīsim citu piemēru.

Grāmatvedības izziņa

Kompensācijas par neizmantoto atvaļinājumu aprēķins

Darbinieks __MMM__ Personas kods 111281 – 12345

Periods, par kuru pienākas kompensācija: **no 2011. g. 29.jūlija – 2012.g. 12.martam**

Darba attiecību pastāvēšanas periods:

7 kalendārie mēneši (2011.g. 29.jūlijs – 2012.gada 28. februāris) un **13 kalendāra dienas**.

Apmaksājamo dienu skaita aprēķins (vispirms noteiksim **uzreiz** apmaksājamo dienu skaitu):

7 kalendāra mēneši \times 1,67 + 13 kalendāra dienas \times 0,0548 = 12,402 = **12,4 dienas**

Alternatīvā metode: darba attiecības pastāvējušas 228 kalendāra dienas:

$(3_{VII}+31_{VIII}+30_{IX}+31_{X}+30_{XI}+31_{XII})_{2011.g.} + (31_{I}+29_{II}+12_{III})_{2012.g}$

365 kalendāra dienas \Rightarrow 28 kalendāra dienas atvaļinājums,

bet 228 kalendāra dienas: **17,49** ($228 \times 28 : 365$) „atvaļinājuma” kalendāra dienas, no kurām ir jāapmaksā it kā „darba dienas”.

Noapaļosim līdz **17 kalendāra dienām**

20xx.g. marts			2011.g. marts			2012.g. marts			
	16 ₄	23 ₁₁		14 ₂	21 ₉	28 ₁₆	12	19 ₇	26 ₁₄
	17 ₅	24 ₁₂		15 ₃	22 ₁₀	29 ₁₇	13 ₁	20 ₈	27 ₁₅
	18 ₆	25 ₁₃		16 ₄	23 ₁₁	30	14 ₂	21 ₉	28 ₁₆
12	19 ₇	26 ₁₄		17 ₅	24 ₁₂	31	15 ₃	22 ₁₀	29 ₁₇
13 ₁	20 ₈	27 ₁₅		18 ₆	25 ₁₃		16 ₄	23 ₁₁	30
14 ₂	21 ₉	28 ₁₆	12	19 ₇	26 ₁₄		17 ₅	24 ₁₂	31
15 ₃	22 ₁₀	29 ₁₇	13 ₁	20 ₈	27 ₁₅		18 ₆	25 ₁₃	
1	5	5	-	5	5	2	4	5	4
11 dienas			12 dienas			13 dienas			

1. Darbinieks pie darba devēja nostrādājis 8 gadus. Visu šo laiku darbinieks nav izmantojis ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Tad darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un darba devējs saskaņā ar Darba likuma 149.panta piekto daļu izmaksā kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu.

Par kādu laika periodu darba devējam ir pienākums izmaksāt šo kompensāciju – par pēdējiem 2 gadiem (DL 31.p.) vai par visiem 8 gadiem?

Gan Darba likumu kodekss, kas ir zaudējis spēku, gan Darba likums šādu situāciju vispār nepieļauj. Darba likuma kodeksa 71.pantā bija noteikts, ka nav atļauts atvaļinājumu kompensēt naudā, izņemot gadījumus, kad atlaiž darbinieku, kas nav izmantojis atvaļinājumu.

Savukārt Darba likumu kodeksa 77.pants paredzēja, ka atvaļinājumu jāpiešķir katru gadu. Tikai izņēmuma gadījumos, kad atvaļinājuma piešķiršana darbiniekam kārtējā gadā var nelabvēlīgi ietekmēt uzņēmuma, iestādes vai organizācijas normālu darba gaitu, pieļaujams ar darbinieka piekrišanu un pēc saskaņošanas ar darbinieku arodu organizāciju vai darbinieku arodu organizāciju attiecīgām institūcijām pārnest atvaļinājumu uz nākošo gadu, bet aizliegts nepiešķirt ikgadējo atvaļinājumu divus gadus pēc kārtas.

Līdzīgas prasības ir spēkā esošajā Darba likumā.

Darba likuma 149.pantā noteikts, ka nav pieļaujama atvaļinājuma atlīdzināšana naudā, izņemot gadījumus, kad darba tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un darbinieks ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu nav izmantojis, jo ikvienam ir tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

DL 149.panta otrajā daļā noteikts, ka, darbiniekam un darba devējam vienojoties, ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu kārtējā gadā var piešķirt pa daļām, taču viena no atvaļinājuma daļām kārtējā gadā nedrīkst būt īsāka par divām nepārtrauktām kalendārām nedēļām. Izņēmuma gadījumos, kad ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma piešķiršana darbiniekam pilnā apjomā kārtējā gadā var nelabvēlīgi ietekmēt parasto darba gaitu uzņēmumā, ar darbinieka rakstveida piekrišanu pieļaujams pārcelt atvaļinājuma daļu uz nākamo gadu.

Atvaļinājuma daļu var pārcelt tikai uz vienu gadu.

Lai gan Darba likums nosaka, ka ikgadējais apmaksātais atvaļinājums ir darbinieka tiesības, tomēr atvaļinājuma piešķiršana **viennozīmīgi ir arī darba devēja pienākums**. Šis pienākums izriet no darba devēja pienākuma nodrošināt taisnīgus, drošus un veselībai nekaitīgus darba apstākļus.

Iebildumi par to, ka darbinieks nav pieprasījis atvaļinājumu, vai pat atteicies no tā, nav pieļaujami.

Darba likumu kodeksa 226.¹pantā bija noteikts, ka, izskatot darba strīdus jautājumos par naudas prasījumiem, atskaitot prasījumus par vidējās izpeļņas izmaksu darbiniekam par darba piespiedu kavējuma laiku vai izpeļņas starpības izmaksu par to laiku, kad viņš izpildījis mazāk atalgotu darbu (DLK 220.p. un 226.p. otrā daļa), iestādei, kas izskata strīdu, ir tiesības pieņemt lēmumu par darbiniekam pienākošos summu izmaksu ne vairāk kā par vienu gadu, bet jautājumā par naudas kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu atļaišanas gadījumā – ne vairāk kā par 2 gadiem. Savukārt Darba likuma 31.pants nosaka, ka visi prasījumi, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, noilgst divu gadu laikā, ja likumā nav noteikts īsāks noilguma termiņš. Noilgst arī prasība par atvaļinājuma piešķiršanu.

Ja darba devējam bija pienākums izsniegt darbiniekam rakstveida aprēķinu, tad noilguma termiņš sākas ar aprēķina izsniegšanas dienu. Ja darba devējs aprēķinu neizsniedz, attiecīgais prasījums noilgst triju gadu laikā no dienas, kad aprēķins bija jāizsniedz.

Līdz ar to, ja darba devējs nenodrošina ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma piešķiršanu, tam darba tiesisko attiecību izbeigšanas gadījumā **ir jānes risks par kompensācijas izmaksu par visu periodu, par kuru atvaļinājums nav izmantots**, atbilstoši DL 31.panta nosacījumiem par prasības noilguma termiņu.

31.pants. Noilguma termiņš

(1) Visi prasījumi, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, **noilgst divu gadu laikā**, ja likumā nav noteikts īsāks noilguma termiņš.

(2) Ja darba devējam bija **pienākums izsniegt** darbiniekam rakstveida aprēķinu, šā panta pirmajā daļā noteiktais noilguma termiņš sākas ar aprēķina izsniegšanas dienu. Ja darba devējs aprēķinu neizsniedz, attiecīgais prasījums noilgst triju gadu laikā no dienas, **kad aprēķins bija jāizsniedz**.

AL 42.pants. Apmaksātais papildatvaļinājums.

(1) Amatpersonai (darbiniekam) piešķir **Darba likumā** noteikto obligāti piešķiramo papildatvaļinājumu. Papildus tam amatpersonai (darbiniekam), izņemot tiesnešus, prokurus, kā arī šā panta otrajā, trešajā, ceturtajā, piektajā, sestajā, septītajā un astotajā daļā minētās amatpersonas (darbiniekus), var piešķirt apmaksātu papildatvaļinājumu **līdz 10 darba dienām pēc pilna ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma izmantošanas**. Papildatvaļinājumu var izmantot laikposmā līdz nākamajam ikgadējam apmaksātajam atvaļinājumam. Papildatvaļinājuma piešķiršanas kritērijus, tiem atbilstošo papildatvaļinājuma dienu skaitu un papildatvaļinājuma piešķiršanas kārtību nosaka MK.....

(10) Piešķirtā papildatvaļinājuma **atlīdzināšana naudā nav pieļaujama**, izņemot gadījumus, kad amata (dienesta, darba) tiesiskās attiecības tiek izbeigtas un amatpersona (darbinieks) piešķirto papildatvaļinājumu nav izmantojis.

DL 151.pants. Papildatvaļinājums

(1) Ikgadējo apmaksāto papildatvaļinājumu piešķir:

- 1) **darbiniekiem**, kuriem ir trīs vai vairāki bērni vecumā līdz 16 gadiem vai bērns invalīds līdz 18 gadu vecumam, - **trīs darba dienas**;
- 2) darbiniekiem, kuru darbs saistīts ar īpašu risku, — ne mazāk kā trīs darba dienas.

(2) Darba koplīgumā vai darba līgumā var noteikt citus gadījumus (nakts darbs, maiņu darbs, ilggadējs darbs u.c.), kad darbiniekam piešķirams ikgadējais apmaksātais papildatvaļinājums.

	Aprīlis		Maijs				
Pirmdiena	17	24	1	8	15	22	
Otrdiena	18	25	2	9	16		
Trešdiena	19	26	3	10	17		
Ceturtdiena	20	27	4	11	18		
Piektiena	21	28	5	12	19		
Sestdiena	22	29	6	13	20		
Svētdiena	23	30	7	14	21		
Apmaksājamo dienu skaits	5	5	3	5	5	1	24

AL 43.pants. Atvaļinājums bez darba samaksas saglabāšanas

(1) Amatpersonai (darbiniekam), kurai tas ir nepieciešams un kuras amata (dienesta, darba) pienākumu izpildes apstākļi to pieļauj, var piešķirt atvaļinājumu bez darba samaksas un uzturdevas kompensācijas saglabāšanas. Atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas **ieskaita kopējā darba stāžā vai izdienā**.

DL 153.pants. Atvaļinājums bez darba samaksas saglabāšanas

(1) Darba devējs piešķir atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas, ja to pieprasa darbinieks, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adoptācijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots adoptējamais bērns. Šādu atvaļinājumu piešķir uz laiku, kāds noteikts bāriņtiesas lēmumā par adoptējamā bērna aprūpi un uzraudzību. Ja bāriņtiesa pieņem lēmumu par aprūpes un uzraudzības termiņa pagarināšanu, atvaļinājumu pagarina līdz tiesas sprieduma par adoptācijas apstiprināšanu spēkā stāšanās laikam. Šādu atvaļinājumu ieskaita kopējā darba stāžā, bet to neieskaita ikgadējā apmaksātajā atvaļinājumā.

.....
(3) Darba devējs pēc darbinieka pieprasījuma var piešķirt viņam atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas arī citos gadījumos.

AL 44.pants. Mācību atvaļinājums

(1) Amatpersonai (darbiniekam), kas, nepārtraucot amata (dienesta, darba) pienākumu pildīšanu, sekmīgi mācās valsts akreditētā izglītības iestādē vai ārvalsts mācību iestādē, kuras izdotie diplomi tiek atzīti Latvijā, lai iegūtu amata (dienesta, darba) pienākumu izpildei nepieciešamās zināšanas, studiju gala pārbaudījumu un valsts pārbaudījumu kārtošanai (arī tādēļ, lai varētu sagatavoties šiem pārbaudījumiem, izstrādāt un aizstāvēt bakalaura, maģistra, kvalifikācijas, promocijas darbu vai diplomdarbu) piešķir mācību atvaļinājumu līdz 20 darba dienām gadā, saglabājot mēnešalgu, uzturdevas kompensāciju un piemaksas, izņemot šā likuma 14.panta trešajā daļā minēto piemaksu. Darbiniekam, kuram noteikta akorda alga, mācību atvaļinājumu piešķir, izmaksājot vidējo izpeļņu. Par vienu un to pašu studiju gala pārbaudījumu vai valsts pārbaudījumu kārtošanu nav pieļaujama atkārtota mācību atvaļinājuma piešķiršana.

(2) Ja amatpersonai (darbiniekam), kas, nepārtraucot amata pienākumu pildīšanu, sekmīgi mācās valsts akreditētā izglītības iestādē vai ārvalsts mācību iestādē, kuras izdotie diplomi tiek atzīti Latvijā, lai iegūtu amata (dienesta, darba) pienākumu izpildei nepieciešamās zināšanas, tas ir nepieciešams un amata (dienesta, darba) apstākļi to pieļauj, **tai var piešķirt apmaksātu mācību atvaļinājumu līdz 10 darba dienām semestra** pārbaudījumu kārtošanai vai promocijas darba izstrādei, saglabājot mēnešalgu, uzturdevas kompensāciju un piemaksas, izņemot šā likuma 14.panta trešajā daļā minēto piemaksu. Darbiniekam, kuram noteikta akorda alga, mācību atvaļinājumu piešķir, izmaksājot vidējo izpeļņu.

(3) Ja amatpersonai (darbiniekam), kas, nepārtraucot amata pienākumu pildīšanu, sekmīgi mācās starptautiski atzītos profesionālās sertifikācijasursos, kuru profesionālo kvalifikāciju apliecinošie sertifikāti tiek atzīti arī Latvijā, lai iegūtu amata (dienesta, darba) pienākumu izpildei nepieciešamās zināšanas, tas ir nepieciešams un amata (dienesta, darba) apstākļi to pieļauj, **tai var piešķirt apmaksātu mācību atvaļinājumu līdz 10 darba dienām gadā** kvalifikācijas līmeņa vai kursa gala pārbaudījumu kārtošanai, saglabājot mēnešalgu, uzturdevas kompensāciju un piemaksas, izņemot šā likuma 14.panta trešajā daļā minēto piemaksu. Darbiniekam, kuram noteikta akorda alga, mācību atvaļinājumu piešķir, izmaksājot vidējo izpeļņu. Par vienu un to pašu kvalifikācijas līmeņa vai kursa gala pārbaudījumu kārtošanu nav pieļaujama atkārtota mācību atvaļinājuma piešķiršana.

DL 157.pants. Mācību atvaļinājums

(1) Darbiniekam, kurš, nepārtraucot darbu, mācās jebkura veida izglītības iestādē, saskaņā ar darba koplīgumu vai darba līgumu piešķir mācību atvaļinājumu ar darba algas saglabāšanu vai bez tās. Ja darbiniekam noteikta akorda alga, mācību atvaļinājumu piešķir, izmaksājot vidējo izpeļņu vai neizmaksājot to.

(2) Darbiniekam valsts pārbaudījuma kārtošanai vai diplomdarba izstrādāšanai un aizstāvēšanai piešķir 20 darba dienas ilgu mācību atvaļinājumu ar darba algas saglabāšanu vai bez tās. Ja darbiniekam ir noteikta akorda alga, mācību atvaļinājumu piešķir, izmaksājot vidējo izpeļņu vai neizmaksājot to.

AL 45.pants. Atsaukšana no atvaļinājuma

(1) Izņēmuma jeb neatliekamas nepieciešamības gadījumā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādes vai Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālo dienesta pakāpi **var atsaukt no atvaļinājuma** ar tās amatpersonas rīkojumu (pavēli), kura ir tiesīga iecelt atsaucamo amatpersonu amatā. Šādā gadījumā atvaļinājumu **pārceļ vai pagarina par to dienu skaitu**, uz kurām amatpersona bijusi atsaukta, un nepiemēro šā likuma 41.panta septītajā daļā minētos ierobežojumus.

(7) Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm un karavīriem ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu var piešķirt pa daļām. Viena no atvaļinājuma daļām nedrīkst būt īsāka par 14 kalendāra dienām. Nav pieļaujams ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu sadalīt vairāk kā trijās daļās.

Darba likums neparedz atsaukšanu no atvaļinājuma!

AL 20.pants. Pabalsts sakarā ar ģimenes locekļa vai apgādājamā nāvi.

Amatpersonai (darbiniekam) izmaksā pabalstu sakarā ar ģimenes locekļa (laulātā, bērna, vecāku, vecvecāku, adoptētāja vai adoptētā, brāļa vai māsas) vai apgādājamā nāvi **ne vairāk kā vienas minimālās mēneša** darba algas apmērā. Šā pabalsta piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

IIN likums. 9. pants. Ar nodokli neapliekamo ienākumu veidi (IIN likums)

1. Gada apliekamajā ienākumā netiek ietverti un ar nodokli netiek aplikti šādi ienākumu veidi:
14) darbinieka vai viņa radnieku (tuvinieku) nāves gadījumā darba devēja piešķirtais bēru pabalsts, kura vērtība **nepārsniedz 150 latu**;

Atlaišanas pabalsta izmaksas pamatojums

DL 112.pants. Atlaišanas pabalsts

Ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts lielāks atlaišanas pabalsts, uzteicot darba līgumu šā likuma **100.panta piektajā** daļā un **101.panta pirmās daļas 6., 7., 8., 9., 10. vai 11.punktā** noteiktajos gadījumos, darba devējam ir pienākums izmaksāt darbiniekam atlaišanas pabalstu šādā apmērā:

- 1) **viena mēneša** vidējās izpeļņas apmērā, ja darbinieks pie attiecīgā darba devēja bijis nodarbināts mazāk nekā piecus gadus;
- 2) **divu mēnešu** vidējās izpeļņas apmērā, ja darbinieks pie attiecīgā darba devēja bijis nodarbināts piecus līdz 10 gadus;
- 3) **triju mēnešu** vidējās izpeļņas apmērā, ja darbinieks pie attiecīgā darba devēja bijis nodarbināts 10 līdz 20 gadus;
- 4) **četrus mēnešu** vidējās izpeļņas apmērā, ja darbinieks pie attiecīgā darba devēja bijis nodarbināts vairāk nekā 20 gadus.

DL 100.pants. Darbinieka uzteikums

(1) Darbiniekam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu vienu mēnesi iepriekš, ja darba koplīgumā vai darba līgumā nav noteikts īsāks uzteikuma termiņš. Pēc darbinieka pieprasījuma uzteikuma termiņā neieskaita pārejošas darbnespējas laiku.....

(5) Darbiniekam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, neievērojot šajā pantā noteikto uzteikuma termiņu, ja viņam ir **svarīgs iemesls**. Par šādu iemeslu atzīstams katrs tāds apstāklis, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības.

DL 101.pants. Darba devēja uzteikums

(1) Darba devējam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, vienīgi pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar darbinieka uzvedību, viņa spējām vai ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu uzņēmumā, šādos gadījumos:

- 6) darbiniekam nav pietiekamu profesionālo spēju nolīgta darba veikšanai;
- 7) darbinieks nespēj veikt nolīgto darbu veselības stāvokļa dēļ, un to apliecina ārsta atzinums;
- 8) ir atjaunots darbā darbinieks, kurš agrāk veica attiecīgo darbu;
- 9) tiek samazināts darbinieku skaits;
- 10) tiek likvidēts darba devējs — juridiskā persona vai personālsabiedrība;
- 11) darbinieks pārejošas darbnespējas dēļ neveic darbu vairāk nekā sešus mēnešus, ja darbnespēja ir nepārtraukta, vai vienu gadu triju gadu periodā, ja darbnespēja atkārtojas ar pārtraukumiem, šajā laikā neieskaitot grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu, kā arī darbnespējas laiku, ja darbnespējas iemesls ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība.

Atvaļinājuma apmaksā, ja darbiniekam noteikts nepilns darba laiks

[?] VDI skaidrojums par ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laiku izmaksājamās samaksas aprēķinu, ja darbiniekam noteikts nepilns darba laiks.

Darba likuma 149.panta pirmā daļa nosaka, ka ikvienam darbiniekam ir tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, un šāds atvaļinājums nedrīkst būt īsāks par četrām kalendāra nedēļām, neskaitot svētku dienas. Attiecīgi, Darba likuma 75.panta devītā daļa paredz, ka par ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laiku izmaksājamās samaksas summu aprēķina, dienas vidējo izpeļņu reizinot ar darba dienu skaitu atvaļinājuma laikā. Savukārt saskaņā ar Darba likuma 75.panta piekto daļu dienas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu mēnešu darba samaksas kopsummā dalot ar šajā periodā nostrādāto dienu skaitu.

Aprēķinot atvaļinājuma naudu, ir jāņem vērā darbiniekam ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laikā esošo to darba dienu skaitu, kuras darbinieks būtu strādājis, ja viņam nebūtu bijis piešķirts ikgadējais apmaksātais atvaļinājums. Turpretim, kas attiecas uz Darba likumā minētajām četrām kalendāra nedēļām, vēlamies darīt zināmu, ka tās norāda uz ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgumu, kuru darba devējam ir pienākums piešķirt darbiniekam kārtējā darba gada ietvaros. Aprēķinot atvaļinājuma naudu, darba devējam būtu jāņem vērā 20 darba dienas **tikai tajā gadījumā, ja darbiniekam būtu noteikts normālais darba laiks** – piecas darba dienas nedēļā. Savukārt, ja darbiniekam saskaņā ar darba līgumu nedēļas darba dienu skaits ir mazāks, piemēram – četras darba dienas, tad darba devējs ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma laikā atvaļinājuma naudu izmaksā tikai par četrām darba dienām attiecīgajā kalendārajā nedēļā, jo tās ir dienas, kurās darbiniekam būtu bijis jāstrādā.

Piemēram, darbinieka stundas tarifa likme ir **Ls 5 stundā**. Darbiniekam noteikts nepilnais darba laiks, turklāt viņš strādā dažādu dienu skaitu nedēļā. Arī darba dienas ilgums katrā nostrādātajā dienā ir atšķirīgs. Atvaļinājums piešķirts uz **4 kalendāra** nedēļām. Personīgajā kartiņā uzrādīts normālā darba laika dienu un stundu skaits, kā arī faktiski nostrādātais laiks (dienās un stundās).

2012.g. mēneši		Darba dienu skaits (no tām nostrādātas)	Nostrādāto stundu skaits	Aprēķinātā darba samaksa	Šajā periodā (II - VIII) vidēji ir 26 nedēļas (182 : 7)
Februāris	29	21 (3)	168 (12)	60,00	Vidēji nostrādātas dienas nedēļā: 1 diena (26 : 26)
Marts	31	22 (5)	176 (18)	90,00	
Aprīlis	30	19 (3)	150 (15)	75,00	Dienas vidējā izpeļņa: Ls 20,00 (520,00 : 26)
Maijs	31	21 (5)	167 (22)	110,00	
Jūnijs	30	21 (3)	167 (10)	50,00 + 20,00	Atvaļinājuma apmaksā: Ls 80,00 (Ls 20,00 × 1 nostr. d. × 4 ned.)
Jūlijs	31	22 (7)	176 (23)	115,00	
	182	126 (26)	1004 (100)	520,00	Mēneša vidēja izpeļņa: ≈ 87 (520:6)

Faktiskais darbā piedalīšanas koeficients

- Dienās: **20,63 %** (26 nostrādātās d. : 126 norm. d. d. × 100)
- Stundās: **9,96 %** (100 nostrādātās st.: 1004 norm. d. st. × 100)

Ls 20 × 20 d. d. × 20,63 % = **Ls 82,52**

Ls 5,2 × 160 st. × 9,96 % = **Ls 82,87**

[NB!] Piemērojot procentuālo metodi, pēc analogijas ar 75. panta 5. daļas nosacījumiem, jāņem vērā, ka no normāla darba laikā (6 mēnešu aprēķina periodā) jāizslēdz attaisnotās prombūtnes periodi (slimošana, atvaļinājumi un 74. pantā minētie gadījumi)!

Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem 2012.gadā

Izdoti saskaņā ar likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 18.panta otro un trešo daļu, likuma "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām" pārejas noteikumu 6.punktu un Mikrouzņēmumu nodokļa likuma 9.panta piekto daļu

1. Noteikumi nosaka valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likmi (obligāto iemaksu likme) obligāti sociāli apdrošināmajām personām un valsts sociālās apdrošināšanas brīvprātīgo iemaksu likmi (brīvprātīgo iemaksu likme) personām, kuras brīvprātīgi pievienojušās valsts sociālajai apdrošināšanai, kā arī minēto likmju sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas (sociālā apdrošināšana) veidiem 2012.gadā.

2. Ja darba ņēmējs tiek **apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem**, obligāto iemaksu likmes (**35,09 % = 24,09 % + 11 %**) sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 2.1. valsts pensiju apdrošināšanai (turpmāk - pensiju apdrošināšana) - 26,74 %;
- 2.2. sociālajai apdrošināšanai bezdarba gadījumam - 1,50 %;
- 2.3. sociālajai apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām (darba negadījumu apdrošināšana) - 0,41 %;
- 2.4. invaliditātes apdrošināšanai - 3,16 %;
- 2.5. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,28 %;
- 2.6. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

3. Obligāto iemaksu likme darba ņēmējam, kurš **sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju**, vai kuram ir **piešķirta valsts vecuma pensija** (tai skaitā priekšlaicīgi), ir **30,30 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums starp darba devēju un darba ņēmēju ir attiecīgi **20,80% un 9,50 %**. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 3.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 3.2. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 3.3. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 3.4. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

4. Obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs ir **izdienas pensijas saņēmējs vai invalīds - valsts speciālās pensijas saņēmējs**, ir **32,82 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums starp darba devēju un darba ņēmēju ir attiecīgi **22,53 % un 10,29 %**. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 4.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 4.2. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 4.3. invaliditātes apdrošināšanai - 2,52 %;
- 4.4. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 4.5. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

5. Obligāto iemaksu likme, ja darba ņēmējs tiek nodarbināts **brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā**, ir **31,40 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums starp darba devēju un darba ņēmēju ir attiecīgi **21,56 % un 9,84 %**. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 5.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 5.2. sociālajai apdrošināšanai bezdarba gadījumam - 1,50 %;
- 5.3. invaliditātes apdrošināšanai - 3,16 %.

6. Obligāto iemaksu likme darba ņēmējam, kurš **sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju**, vai kuram ir **piešķirta valsts vecuma pensija** (tai skaitā priekšlaicīgi), ja darba ņēmējs tiek nodarbināts **brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā**, ir **26,74 %** no obligāto

iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums starp darba devēju un darba ņēmēju ir attiecīgi **18,36 % un 8,38 %**.

7. Obligāto iemaksu likme **pašnodarbinātajam ir 32,46 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 7.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 7.2. invaliditātes apdrošināšanai - 2,52 %;
- 7.3. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,20 %;
- 7.4. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

8. Obligāto iemaksu likme **pašnodarbinātajam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju**, vai kuram ir **piešķirta valsts vecuma pensija** (tai skaitā **priekšlaicīgi**), ir **29,89 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 8.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 8.2. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 8.3. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

9. Obligāto iemaksu likme fiziskajai personai, kura **apsaimnieko nekustamo īpašumu un ir reģistrējusies kā saimnieciskajā darbā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja**, ir **29,26 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 9.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 9.2. invaliditātes apdrošināšanai - 2,52 %.

10. Obligāto iemaksu likme personai, kuru **nodarbina darba devējs - ārvalstu nodokļu maksātājs**, ja šīs personas **pastāvīgā dzīvesvieta nav LR un persona uzturas LR 183 dienas vai ilgāk jebkurā 12 mēnešu periodā**, kas sākas vai beidzas taksācijas gadā, ir **33,18 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 10.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 10.2. invaliditātes apdrošināšanai - 3,16 %;
- 10.3. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,28 %;
- 10.4. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

11. Obligāto iemaksu likme personai, kuru LR teritorijā nodarbina **darba devējs - ārvalstu nodokļu maksātājs, ja šīs personas pastāvīgā dzīvesvieta ir LR, un personai, kuru nodarbina citas EEZ dalībvalsts vai Šveices Konfederācijas darba devējs**, kuram saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr. **883/2004** par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 11., 12., 13., 14., 15. un 16.pantu piemēro LR normatīvos aktus (iekšzemes darba ņēmējs pie darba devēja - ārvalstnieka), ir **35,09 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 11.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 11.2. sociālajai apdrošināšanai bezdarba gadījumam - 1,50 %;
- 11.3. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 11.4. invaliditātes apdrošināšanai - 3,16 %;
- 11.5. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,28 %;
- 11.6. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

12. Obligāto iemaksu likme **iekšzemes darba ņēmējam pie darba devēja - ārvalstnieka**, ja darba ņēmējs **sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju**, vai darba ņēmējam **piešķirta valsts vecuma pensija** (tai skaitā **priekšlaicīgi**), ir **30,30 %** no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 12.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 12.2. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 12.3. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 12.4. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

13. Obligāto iemaksu likme iekšzemes **darba ņēmējam pie darba devēja - ārvalstnieka, ja darba ņēmējs ir izdienas pensijas saņēmējs vai invalīds - valsts speciālās pensijas saņēmējs**, ir **32,82**

% no obligāto iemaksu objekta. Obligāto iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 13.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 13.2. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 13.3. invaliditātes apdrošināšanai - 2,52 %;
- 13.4. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 13.5. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

14. Brīvprātīgo iemaksu likme personai, kura **brīvprātīgi pievienojusies pensiju apdrošināšanai**, ir **26,74%** no brīvprātīgo iemaksu objekta.

15. Brīvprātīgo iemaksu likme personai, kura **brīvprātīgi pievienojusies pensiju apdrošināšanai, invaliditātes apdrošināšanai, maternitātes un slimības apdrošināšanai un vecāku apdrošināšanai**, ir **33,18 %** no brīvprātīgo iemaksu objekta. Brīvprātīgo iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 15.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 15.2. invaliditātes apdrošināšanai - 3,16 %;
- 15.3. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,28 %;
- 15.4. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

16. Brīvprātīgo iemaksu likme **mikrouzņēmuma darbiniekam, kurš brīvprātīgi pievienojies** visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, ir **35,09 %** no brīvprātīgo iemaksu objekta. Brīvprātīgo iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 16.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 16.2. sociālajai apdrošināšanai bezdarba gadījumam - 1,50 %;
- 16.3. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 16.4. invaliditātes apdrošināšanai - 3,16 %;
- 16.5. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,28 %;
- 16.6. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

17. Brīvprātīgo iemaksu likme **mikrouzņēmuma darbiniekam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuram ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi)**, ir **30,30 %** no brīvprātīgo iemaksu objekta. Brīvprātīgo iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 17.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 17.2. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 17.3. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 17.4. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

18. Brīvprātīgo iemaksu likme **mikrouzņēmuma darbiniekam, ja šis darbinieks ir izdienas pensijas saņēmējs vai invalīds - valsts speciālās pensijas saņēmējs**, ir **32,82 %** no brīvprātīgo iemaksu objekta. Brīvprātīgo iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds:

- 18.1. pensiju apdrošināšanai - 26,74 %;
- 18.2. darba negadījumu apdrošināšanai - 0,41 %;
- 18.3. invaliditātes apdrošināšanai - 2,52 %;
- 18.4. maternitātes un slimības apdrošināšanai - 2,15 %;
- 18.5. vecāku apdrošināšanai - 1,00 %.

19. Šajos noteikumos pensiju apdrošināšanai noteiktās iemaksu likmes sadalījums ir šāds:

- 19.1. iemaksas **20 % apmērā no iemaksu objekta veido valsts pensijas kapitālu** saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām", ja persona **nav fondēto pensiju shēmas dalībnieks** saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu;
- 19.2. iemaksas **18 % apmērā** no iemaksu objekta veido valsts pensijas kapitālu saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām", un **iemaksu likme fondēto pensiju shēmā ir 2 % no iemaksu objekta**, ja persona **ir fondēto pensiju shēmas dalībnieks** saskaņā ar Valsts fondēto pensiju likumu.

20. Noteikumi stājas spēkā **2012.gada 1.janvārī**.

Grozījumi MK 2008.g. 25.augusta noteikumos **Nr.677 "Noteikumi par IIN paziņojumiem"**

Izdoti saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 38.panta otro daļu

No noteikumiem pazuda „teritoriālā nodaļa” palika vienkārši „Valsts ieņēmumu dienests” un vairs nav jāuzrāda „dzīves vietas kods”.

Papildināti noteikumi ar 6.¹ un 6.² punktu:

6.¹ Darba devējs, kuram saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu uzdots atlīdzināt darba ņēmējam nesaņemtos darba ienākumus, paziņojumu aizpilda līdz piecpadsmītajai rindai (sākot ar informāciju par ienākuma saņēmēju), paraksta un vienlaikus ar iestādes lēmuma vai tiesas nolēmuma norakstu iesniedz likumā noteiktajam **zaudējuma atlīdzinājuma izmaksātājam**.

6.² Likumā noteiktais zaudējuma atlīdzinājuma izmaksātājs veic zaudējuma atlīdzinājuma izmaksu, sagatavo paziņojumu, kas aizpildīts šo noteikumu 6.¹ punktā minētajā kārtībā saskaņā ar informāciju, ko iesniedzis darba devējs, kuram saskaņā ar likumu uzdots atlīdzināt darba ņēmējam nesaņemtos darba ienākumus, un **triju darbdienu laikā** no zaudējuma atlīdzinājuma **izmaksas dienas** paziņojumu iesniedz VID un nosūta ienākuma saņēmējam.

3. Papildināt noteikumus ar 8.punktu šādā redakcijā:

8. Ja likuma **24., 25., 26. vai 27.pantā minētā lēmējietāde** vai attiecīgā iestāde (amatpersona), kas piedalījās tiesas procesā, laikposmā no 2011.gada 1.oktobra līdz šo noteikumu 6.¹ un 6.² punkta spēkā stāšanās dienai atbilstoši minētajām likuma normām ir nosūtījusi zaudējuma atlīdzinājuma izmaksātājam iestādes lēmuma vai tiesas nolēmuma norakstu, tā šo noteikumu 1. pielikumā minēto paziņojumu šajos noteikumos noteiktajā kārtībā aizpilda un nosūta zaudējuma atlīdzības izmaksātājam piecu darbdienu laikā no šo noteikumu 6.¹ un 6.² punkta spēkā stāšanās dienas. Likumā noteiktais zaudējuma atlīdzinājuma izmaksātājs pēc lēmuma vai tiesas nolēmuma noraksta saņemšanas šo noteikumu 1.1. apakšpunktā minēto paziņojumu iesniedz VID un nosūta ienākuma saņēmējam šo noteikumu 6.² punktā minētajā kārtībā.

Izteikt 1.pielikuma tabulas "1.* Ienākuma veida kodi" **49.punktu** šādā redakcijā

49.	Ienākums uz tiesas nolēmuma vai iestādes lēmuma pamata no valsts budžeta izmaksājamās kompensācijas, kas saistītas ar darba attiecībām vai to pārtraukšanu	1049			
-----	--	-------------	--	--	--

6. **Papildināt** 1.pielikuma tabulu "1.* Ienākuma veida kodi" **ar 50.punktu** šādā redakcijā:

50.	Algota darba ienākumi par darba pienākumu veikšanu citā ES dalībvalstī vai EEZ valstī, vai valstī, ar kuru Latvijai ir noslēgts un stājies spēkā starptautiskais līgums par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu (likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 24.panta septītā daļa)			3050	
-----	---	--	--	-------------	--

Rīgā 2011.gada 20.decembrī

Ministru kabineta noteikumi Nr.977

Grozījumi MK 2009.g. 17.II noteikumos Nr.149 „Noteikumi par IIN gada ienākumu deklarāciju un tās aizpildīšanas kārtību

Izdoti saskaņā ar likuma "Par IIN" 19.panta 5.⁵ daļu un 38.panta otro daļu

Papildināt I nodaļu ar 4.² un 4.³ punktu šādā redakcijā:

4.² VID nodrošina, ka EDS nodokļa maksātājam ir pieejama šāda deklarācijas aizpildīšanai nepieciešama informatīva rakstura informācija, ko VID saņem no ienākuma izmaksātāju iesniegtajiem paziņojumiem par fiziskajai personai izmaksātajām summām, privātajiem pensiju fondiem un apdrošināšanas sabiedrībām:

dati par ienākuma izmaksātāju un ienākuma saņēmēju; ienākuma veids; ienākuma gūšanas periods un izmaksas datums; bruto ieņēmumi; neapliekamie ienākumi; darba devēja piemērotais neapliekamais minimums, atvieglojumi un attaisnotie izdevumi; ienākums, no kura aprēķināts nodoklis; ieturētais IIN; veiktās iemaksas PPF pensiju fondos; veiktie apdrošināšanas prēmiju maksājumi.

4.³ VID nodrošina, ka **mēneša laikā** pēc nodokļa maksātāja pieprasījuma saņemšanas, bet ne ātrāk kā pieprasījuma saņemšanas gada 1.martā nodokļa maksātājs, kurš deklarāciju aizpilda **papīra formā**, var saņemt šo noteikumu 4.² punktā minēto informāciju.";

Izteikt **10.punktu** šādā redakcijā:

D1¹ pielikumu aizpilda nodokļa maksātājs, kurš taksācijas gadā ir guvis ienākumus, kuriem tiek piemērota samazināta nodokļa likme (piemēram, ienākumus no kokmateriālu un augoša meža atsavināšanas, ienākumus no valsts vai ES atbalsta summām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža īpašniekiem, kuriem meža apsaimniekošana nav saimnieciskās darbības veids, kā arī ienākumus no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums). Nodokļa maksātājs D1¹ pielikumā **nenorāda** ienākumus, no kuriem nodoklis ir ieturēts ienākuma izmaksas vietā.";

Papildināt noteikumus ar 51., 52., 53., 54. un 55.punktu šādā redakcijā:

51. Nodokļa maksātājs, kurš vēlas piemērot likuma "Par IIN" pārejas noteikumu 80. un 81.punktu, lai veiktu maksājamā nodokļa precizējumu par 2008., 2009. un 2010.gadu, iesniedz VID iesniegumu IIN atmaksas saņemšanai:

51.1. par 2008.gada ienākumiem - līdz 2012.gada 16.aprīlim;

51.2. par 2009.gada ienākumiem - līdz 2013.gada 16.aprīlim;

51.3. par 2010.gada ienākumiem - līdz 2014.gada 16.aprīlim.

52. Nodokļa maksātājs, kurš deklarē iepriekš nedeklarētus 2008., 2009. un 2010.gadā ārvalstīs gūtos algota darba ienākumus, piemērojot likuma "Par IIN" pārejas noteikumu 80.punktu, iesniedz VID:

52.1. gada ienākumu deklarācijas pielikumus, kas atbilst nodokļa maksātāja gūtajiem ienākumiem, un neaizpilda deklarāciju D;

52.2. attaisnotos izdevumus apliecinošus attaisnojuma dokumentus.

53. Aprēķinot vai precizējot maksājamo IIN no algota darba ienākuma, kas gūts 2008. un 2009.gadā ārvalstīs un apliekams ar 5 % nodokļa likmi, neapliekamā minimuma, atvieglojumu un attaisnoto izdevumu atskaitīšana tiek piemērota proporcionāli gūtajiem ienākumiem, ja ir gūti ienākumi, kas apliekami ar dažādām nodokļa likmēm.

54. Aprēķinot vai precizējot maksājamo IIN no algota darba ienākuma, kas gūts 2010.gadā ārvalstīs un apliekams ar 5 % nodokļa likmi, nodokļa aprēķināšanai un neapliekamā minimuma, atvieglojumu un attaisnoto izdevumu atskaitīšanai tiek piemērota vidējā svērtā nodokļa likme.

55. Šo noteikumu 4.² un 4.³ punktā minēto kārtību piemēro, aizpildot deklarāciju par 2011.gadu un turpmākajiem taksācijas gadiem.";

1.8. **svītrot** pielikumā norādītās deklarācijas D daļā "Deklarācijas pielikumi" vārdus un skaitļus

D7 - Gada kapitāla pieaugums

D8 - Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķins, piemērojot vidējo svērto nodokļa likmi";

1.9. svītrot pielikumā norādītās deklarācijas D D7 un D8 pielikumu.

2. Noteikumi stājas spēkā **2012.gada 1.janvārī**.

2012.gada „Grāmatveža kalendārs”

(5 darba dienu nedēļai, 8 stundu garai darba dienai)

Janvāris						Februāris					Marts				
	2	9	16	23	30		6	13	20	27		5	12	19	26
	3	10	17	24	31		7	14	21	28		6	13	20	27
	4	11	18	25		1	8	15	22	29		7	14	21	28
	5	12	19	26		2	9	16	23		1	8	15	22	29
	6	13	20	27		3	10	17	24		2	9	16	23	30
	7	14	21	28		4	11	18	25		3	10	17	24	31
1	8	15	22	29		5	12	19	26		4	11	18	25	
22 darba dienas, 176 stundas						21 darba diena, 168 stundas					22 darba dienas, 176 stundas				
Aprīlis						Maijs					Jūnijs				
	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25
	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
	7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30
1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	
19 darba dienas, 150 stundas						21 darba diena, 167 stundas					21 darba diena, 167 stundas				
Jūlijs						Augusts					Septembris				
	2	9	16	23	30		6	13	20	27		3	10	17	24
	3	10	17	24	31		7	14	21	28		4	11	18	25
	4	11	18	25		1	8	15	22	29		5	12	19	26
	5	12	19	26		2	9	16	23	30		6	13	20	27
	6	13	20	27		3	10	17	24	31		7	14	21	28
	7	14	21	28		4	11	18	24		1	8	15	22	29
1	8	15	22	29		5	12	19	26		2	9	16	23	30
22 darba dienas, 176 stundas						23 darba dienas, 184 stundas					20 darba dienas, 160 stundu				
Oktobris					Novembris					Decembris					
1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31
2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25	
3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26	
4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27	
5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28	
6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29	
7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30	
23 darba dienas, 184 stundas					21 darba diena, 168 stundas					17 darba dienas, 136 stundas					

DL 133.pants. Darba nedēļas ilgums

- (4) Ja darba nedēļas ietvaros **viena darba diena iekrīt starp svētku dienu un nedēļas atpūtas laiku**, darba devējs šo darba dienu **var noteikt par brīvdienu un pārceļt** to uz sestdienu tajā pašā nedēļā vai citā nedēļā tā paša mēneša ietvaros. No valsts budžeta finansējamo institūciju darbiniekiem, kuriem noteikta piecu dienu darba nedēļa no pirmdienas līdz piektdienai, MK rīkojumu par darba dienas pārceļšanu izdod par nākamo gadu ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1.jūlijam.
- (5) **Ja darbinieks** savas reliģiskās pārliecības vai citu pamatotu iemeslu dēļ **nevar ierasties darbā** pārceļtajā darba dienā, **šī diena tiek uzskatīta par darbinieka ikgadējā atvaļinājuma dienu** vai, vienojoties ar darba devēju, tā tiek atstrādāta citā laikā.

136.pants. Virsstundu darbs

- (1) Virsstundu darbs ir darbs, kuru darbinieks veic virš normālā darba laika.....
- (8) Ja darba devējs vienu darba dienu, **kas iekrīt starp svētku dienu un nedēļas atpūtas laiku**, nosaka par brīvdienu un pārceļ to uz sestdienu tajā pašā nedēļā vai citā nedēļā tā paša mēneša ietvaros, darba dienas pārceļšanas gadījumā minētais darbs **nav uzskatāms par virsstundu darbu**.

143.pants. Nedēļas atpūta

- (1) Nedēļas atpūtas ilgums septiņu dienu periodā nedrīkst būt īsāks par 42 stundām pēc kārtas. Šo noteikumu var nepiemērot, ja noteikts summētais darba laiks.....
- (6) Ja darba devējs vienu darba dienu, kas iekrīt starp svētku dienu un nedēļas atpūtas laiku, nosaka par brīvdienu un pārceļ to uz sestdienu tajā pašā nedēļā vai citā nedēļā tā paša mēneša ietvaros, **nedēļas atpūtas laika ilgums nedrīkst būt īsāks par 35 stundām** pēc kārtas.

	Novembris, 2010		Novembris (vispār)			143. panta 6. daļas skaidrojums: Ja darbs sestdienā beidzies pulksten 18., tad pirmdien tas nedrīkst sākties pirms 5 no rīta. No 18 līdz 18 ir 24 stundas, No 18 līdz 5 ir 11 stundas
Pirmdiena	8	15	10	17	24	
Otrdiena	9	16	11	18	25	
Trešdiena	10	17	12	19	26	
Ceturtdiena	11	18	13	20	27	
Piektdiena	12	19	14	21	28	
Sestdiena	13	20	15	22	29	
Svētdiena	14	21	16	23	30	

64.pants. Izziņa par darba samaksu, valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veikšanu un darba attiecībām

Darba devējs pēc darbinieka rakstveida pieprasījuma **piecu darba dienu** laikā izsniedz šim darbiniekam izziņu par viņa darba samaksu, valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veikšanu, darba tiesisko attiecību ilgumu un profesiju.

129.pants. Izziņa par darbu

- (1) Darba devējam ir pienākums pēc darbinieka rakstveida pieprasījuma vai valsts vai pašvaldības institūcijas pieprasījuma tās likumīgo funkciju veikšanai **triju darba dienu** laikā izsniegt rakstveida izziņu par darba devēja un darbinieka darba tiesisko attiecību ilgumu, darbinieka veikto darbu, dienas un mēneša vidējo izpeļņu, ieturētajiem nodokļiem, valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veikšanu un darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamatu.
- (2) Izziņā norāda pieprasītās ziņas, kuras darba devējs var pamatot ar lietvedībā vai arhīvā esošiem dokumentiem.

**Kārtība, kādā budžeta iestādes kārtu grāmatvedības uzskaiti
(iekļaujot grozījumus, kas veikti ar MK 29.03.2011. noteikumiem Nr.231)**

2.1. Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē

7. Ilgtermiņa ieguldījumi ir visu veidu resursi, kurus budžeta iestāde plāno izmantot ilgāk nekā gadu, kā arī visu veidu aktīvi, kuru apmaksa paredzēta vēlāk nekā gadu pēc bilances datuma.
8. Ilgtermiņa ieguldījumus iedala šādās grupās:
 - 8.1. nemateriālie ieguldījumi;
 - 8.2. pamatlīdzekļi;
 - 8.3. ilgtermiņa finanšu ieguldījumi.
9. Ilgtermiņa ieguldījuma **atzišanas datums ir diena, kad iestādei pāriet visi riski un gūstamie saimnieciskie labumi** no attiecīgā aktīva.
10. Ilgtermiņa ieguldījumus atzīst, ja:
 - 10.1. ir ticams, ka budžeta iestāde tos izmantos funkciju nodrošināšanai vai pakalpojumu sniegšanai;
 - 10.2. to lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks nekā 12 mēneši no pieņemšanas lietošanā (ekspluatācijā);
 - 10.3. var ticami novērtēt to izmaksas;
 - 10.4. tos iegādājas, lai bez atlīdzības nodotu vispārējās vadības sektora struktūrām, izņemot to kontrolētus un finansētus komersantus;
 - 10.5. pārņemot valstij piekritīgo nekustamo īpašumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem, nav pieņemts lēmums par tā izmantošanu.
11. Ilgtermiņa ieguldījumus sākotnēji atzīst to iegādes vai izveidošanas (ražošanas) vērtībā, kas ietver par attiecīgā ilgtermiņa ieguldījuma iegādi vai izveidi samaksāto naudu (vai tās ekvivalentu) un visus izdevumus, kas tieši attiecas uz iegādāto objektu līdz dienai, kad tas nodots ekspluatācijā:
 - 11.1. ilgtermiņa ieguldījuma pirkšanas cena, tai skaitā muitas nodeva, neatskaitāmie nodokļi, atskaitot saņemtās atlaides;
 - 11.2. ilgtermiņa ieguldījuma piegādes un pārvietošanas izmaksas līdz tā izmantošanas vietai;
 - 11.3. darba samaksa, kas tieši radusies ilgtermiņa ieguldījuma iegādes vai izveidošanas procesā;
 - 11.4. ilgtermiņa ieguldījuma sagatavošanas paredzētajai izmantošanai izmaksas (ieviešanas, uzstādīšanas, montāžas izmaksas) līdz tā nodošanai un pieņemšanai lietošanā (ekspluatācijā);
 - 11.5. profesionālo pakalpojumu izmaksas, kas tieši attiecināmas uz ilgtermiņa ieguldījuma iegādi vai izveidošanu.
12. Izmaksu iekļaušanu ilgtermiņa ieguldījuma (pamatlīdzekļa) vērtībā **pārtrauc dienā, kad tas ir nodots lietošanā (ekspluatācijā).**
13. Pamatlīdzekļus uzskaita, ievērojot šo noteikumu [10.punktā](#) minētos nosacījumus un normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā noteikto pamatlīdzekļu vienības sākotnējās atzišanas vērtību.
14. Ja PL iegādes vai izveidošanas vērtība ir mazāka par normatīvajos aktos budžeta izdevumu klasifikāciju jomā noteikto vienas aktīva vienības sākotnējās atzišanas vērtību, aktīvus uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā.
15. Bibliotēku fondus, izklaides, literāros un mākslas oriģināldarbus, dārgakmeņus un dārgmetālus, antīkos un citus kultūras un mākslas priekšmetus, citas vērtslietas un muzeja krājuma priekšmetus uzskaita pārējo pamatlīdzekļu sastāvā neatkarīgi no vienas aktīva vienības atzišanas vērtības. Nemateriālos ieguldījumus un nekustamos īpašumus uzskaita ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā atbilstošos kontos neatkarīgi no vērtības, ievērojot šo noteikumu [10.punktā](#) minētos nosacījumus.
16. Pārskatā par budžeta iestādes finansiālo stāvokli (bilancē) ilgtermiņa ieguldījumus norāda uzskaites (**atlikušajā**) vērtībā, no ilgtermiņa ieguldījumu iegādes (sākotnējās) vērtības atskaitot uzkrāto nolietojumu (amortizāciju) pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem ieguldījumiem, vērtības samazinājumu, uzkrājumus nedrošajiem ilgtermiņa parādiem un nedrošajiem avansa maksājumiem par ilgtermiņa ieguldījumiem.
17. PL nolietojumu un nemateriālajiem ieguldījumiem amortizāciju (vērtības norakstīšanu) aprēķina atbilstoši to paredzamajam lietderīgās lietošanas laikam, sākotnējo vērtību sistemātiski sadalot pa periodiem, uzskaita kā uzkrāto nolietojumu (amortizāciju) un atzīst pārskata perioda iestādes pamatdarbības izdevumos.
- 17.¹ Pamatlīdzekļiem nolietojumu aprēķina atbilstoši šo noteikumu [2.pielikumā](#) noteiktajām pamatlīdzekļu nolietojuma normām un šo noteikumu 2.1.¹ nodaļā noteiktajiem piemērošanas nosacījumiem.
- 17.² Nemateriālajiem ieguldījumiem lietderīgās lietošanas laiku nosaka budžeta iestādes grāmatvedības uzskaites kārtībā.

- 17.³ Ilgtermiņa ieguldījumiem nomātajos pamatlīdzekļos lietderīgās lietošanas laiku nosaka atbilstoši noslēgtā nomas, īres vai apsaimniekošanas līguma darbības termiņam vai budžeta iestādes grāmatvedības uzskaites kārtībā.
18. Ilgtermiņa ieguldījumu novērtē budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus. Komisija vai minētie speciālisti, izmantojot vispārāztītas vērtēšanas metodes vai šo noteikumu 32., 33., 34. un 35.punktā minētās metodes, novērtē ieguldījumu šādos gadījumos:
- 18.1. iekļaujot bilancē līdz šim neuzskaitītu esošu ilgtermiņa ieguldījumu;
 - 18.2. iekļaujot bilancē ziedojumu un dāvinājumu veidā saņemtu ilgtermiņa ieguldījumu;
 - 18.3. iekļaujot bilancē maiņas ceļā saņemtu ilgtermiņa ieguldījumu;
 - 18.4. nosakot ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājumu.
19. Budžeta iestāde, kura nodod bez atlīdzības ilgtermiņa ieguldījumu citai budžeta iestādei, sniedz informāciju par ilgtermiņa ieguldījuma uzskaiti (pamatlīdzekļa piederību uzskaites kategorijai detalizācijā līdz apakšgrupai, sākotnējo vērtību, nolietojumu, vērtības samazinājumu, mežaudzēm – pārējās rezervēs uzskaitīto vērtību, atlikušo lietderīgās lietošanas laiku, attiecīgu norādi un vērtību, ja pamatlīdzekļa vērtība sākotnēji atzīta nākamo periodu ieņēmumos).
20. Budžeta iestāde, bez atlīdzības nododot ilgtermiņa ieguldījumu citai budžeta iestādei, izslēdz:
- 20.1. tā sākotnējo vērtību, vērtības samazinājumu un nolietojumu (amortizāciju) un atzīst izdevumus no bezatlīdzības ceļā nodotām vērtībām ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā vērtībā;
 - 20.2. izveidoto ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi vai pārējās rezerves, kas attiecas uz šo ilgtermiņa ieguldījumu, un atzīst pārējos ieņēmumus;
 - 20.3. nākamo periodu ieņēmumus, kas attiecas uz šo ilgtermiņa ieguldījumu, un atzīst ieņēmumus no bezatlīdzības ceļā nodotām vērtībām.
21. Budžeta iestāde, kura bez atlīdzības saņem ilgtermiņa ieguldījumu no citas budžeta iestādes, turpina aprēķināt nolietojumu (amortizāciju) ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtajai informācijai par ilgtermiņa ieguldījumu.
22. Budžeta iestāde, bez atlīdzības saņemot ilgtermiņa ieguldījumu no citas budžeta iestādes:
- 22.1. atzīst tā sākotnējo vērtību, vērtības samazinājumu, nolietojumu (amortizāciju) un ieņēmumus no bezatlīdzības ceļā saņemtām vērtībām ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā vērtībā (mežaudzēm – pārējās rezerves) atbilstoši darījuma būtībai (ilgtermiņa ieguldījuma saņemšana no citas budžeta iestādes, padotībā esošas iestādes, valsts vai pašvaldības iestādes);
 - 22.2. atzīst tā sākotnējo vērtību, vērtības samazinājumu, nolietojumu (amortizāciju) un nākamo periodu ieņēmumus, ja iepriekšējā budžeta iestādē ilgtermiņa ieguldījuma vērtība sākotnēji uzskaitīta nākamo periodu ieņēmumos;
 - 22.3. turpina aprēķināt nolietojumu (amortizāciju) ilgtermiņa ieguldījuma atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši saņemtajai informācijai no iepriekšējās budžeta iestādes par ilgtermiņa ieguldījumu.
23. Šo noteikumu 18.1. un 18.2.apakšpunktā minētajos gadījumos **zemes un ēku vērtības noteikšanai var izmantot to kadastrālo vērtību, bet mežaudzēm – Meža valsts reģistra datus.**
24. Muzeju krājuma, kā arī bibliotēku fonda grāmatvedības uzskaites nodrošināšanai izmanto normatīvajos aktos muzeju krājumu un bibliotēku fondu jomā noteikto uzskaites sistēmu datus.
25. Budžeta iestādes īpašumā un valdījumā esošus valsts un pašvaldību nekustamos īpašumus nododot turējumā valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrībām vai ostu pārvaldēm, uzskaita to sākotnējo vērtību un uzkrāto nolietojumu atsevišķos kontos pamatlīdzekļu sastāvā.
26. Budžeta iestāde īpašumā un valdījumā esošiem valsts un pašvaldību nekustamajiem īpašumiem, kas nodoti turējumā valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrībām vai ostu pārvaldēm, turpina aprēķināt nolietojumu pamatlīdzekļu atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši šo noteikumu [2.pielikumā](#) noteiktajām pamatlīdzekļu nolietojuma normām un to piemērošanas nosacījumiem.
27. Budžeta iestāde katra pārskata perioda (finanšu gada, ja normatīvajos aktos par pārskatu sagatavošanu nav noteikts citādi) beigās novērtē, vai nepastāv **pazīmes, kas norāda** uz ilgtermiņa ieguldījumu (izņemot mežaudzes) **vērtības būtisku samazinājumu**. Budžeta iestāde izvērtē šādas pazīmes:
- 27.1. ievērojami samazinājies vai nepastāv pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz budžeta iestāde, lietojot attiecīgo ilgtermiņa ieguldījumu;
 - 27.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada būtiskas negatīvas izmaiņas budžeta

- iestādes darbībā;
- 27.3. ilgtermiņa ieguldījums ir novecojis vai fiziski bojāts;
- 27.4. ilgtermiņa ieguldījuma paredzētajā lietojumā notikušas būtiskas ilgtermiņa izmaiņas, kas negatīvi ietekmē budžeta iestādes darbību;
- 27.5. pieņemts lēmums apturēt ilgtermiņa ieguldījuma izveidošanu pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā).
28. Ja pastāv vismaz viena šo noteikumu [27.punktā](#) minētā pazīme, budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, vispirms izvērtē, vai iespējams noteikt ilgtermiņa ieguldījuma patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas.
29. **Patiesā vērtība:**
- 29.1. ir summa, par kādu aktīvu iespējams apmainīt starp labi informētām, savstarpēji ieinteresētām un nesaistītām personām;
- 29.2. atskaitot atsavināšanas (pārdošanas) izmaksas, ir summa, kādu iespējams iegūt aktīva atsavināšanas (pārdošanas) darījumā starp labi informētām, savstarpēji ieinteresētām un nesaistītām personām.
30. Ilgtermiņa ieguldījuma patieso vērtību iespējams noteikt šādos gadījumos:
- 30.1. nesaistītu personu darījumā noslēgtā līgumā (saistošā pārdošanas līgumā) ir zināma ilgtermiņa ieguldījuma cena, kas koriģēta par izmaksām, kas tieši attiecas uz ilgtermiņa ieguldījuma atsavināšanu;
- 30.2. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi, bet ilgtermiņa ieguldījums ir tirgots aktīvā tirgū, tad patiesā vērtība ir ilgtermiņa ieguldījuma tirgus vērtība (pašreizējā piedāvājuma cena). Ja pašreizējās piedāvājuma cenas nav pieejamas, ilgtermiņa ieguldījuma patiesās vērtības noteikšanā piemēro pēdējā darījuma cenu, pieņemot, ka aktīvu tirgū nav notikušas būtiskas izmaiņas starp darījuma datumu un aprēķinu veikšanas datumu;
- 30.3. ja nav pieejami saistoši pārdošanas līgumi un nepastāv aktīvs tirgus, patieso vērtību nosaka atbilstoši pieejamai informācijai par vērtību, kādu iestāde varētu iegūt no ilgtermiņa ieguldījuma pārdošanas nesaistītai personai aprēķinu datumā. Šīs vērtības noteikšanai var izvērtēt nesenu līdzīgu darījumu tajā pašā nozarē vai saimnieciskās darbības jomā.
31. Šo noteikumu [30.punktā](#) minētajos gadījumos budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, nosaka ilgtermiņa ieguldījuma patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas, un lietošanas vērtību:
- 31.1. ja ilgtermiņa ieguldījuma patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, pārsniedz ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību, ilgtermiņa ieguldījuma lietošanas vērtību neapņēma un ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājumu neveic;
- 31.2. ja ilgtermiņa ieguldījuma patiesā vērtība, atskaitot atsavināšanas izmaksas, ir mazāka par ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību, nosaka lietošanas vērtību.
- 31.¹ Ja ilgtermiņa ieguldījuma patieso vērtību nav iespējams noteikt, budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, nosaka ilgtermiņa ieguldījuma lietošanas vērtību.
32. Ilgtermiņa ieguldījuma lietošanas vērtības noteikšanai piemēro šādas metodes:
- 32.1. **amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi;**
- 32.2. atgūstamās vērtības metodi (atjaunošanas izmaksu metodi), ja nav iespējams piemērot šo noteikumu [32.1.apakšpunktā](#) minēto metodi;
- 32.3. pakalpojuma vienību metodi, ja nav iespējams piemērot šo noteikumu [32.1.a.p-tā](#) minēto metodi.
33. Piemērojot amortizēto aizstāšanas izmaksu metodi, atlikušā pakalpojuma pieprasījuma pašreizējo vērtību nosaka, amortizējot līdzvērtīga ilgtermiņa ieguldījuma vērtību atbilstoši esošā ilgtermiņa ieguldījuma nolietojumam.
34. Piemērojot atgūstamās vērtības metodi (atjaunošanas izmaksu metodi), atlikušā pakalpojuma pieprasījuma pašreizējo vērtību nosaka, no ilgtermiņa ieguldījuma pašreizējām atlikušā pakalpojuma pieprasījuma (pirms vērtības samazināšanās) aizvietošanas izmaksām atskaitot aprēķinātās ilgtermiņa ieguldījuma atjaunošanas izmaksas, kas nepieciešamas, lai atjaunotu tā pakalpojumu pieprasījumu tādā līmenī, kāds tas bija pirms vērtības samazināšanās.

35. Piemērojot pakalpojuma vienību metodi, atlikušā pakalpojuma pieprasījuma pašreizējo vērtību nosaka, samazinot atlikušā pakalpojuma pieprasījuma pašreizējās izmaksas pirms vērtības samazināšanās atbilstoši samazinātajam pakalpojuma vienību skaitam.
36. Atbilstoši šo noteikumu [32.punktā](#) minētajiem nosacījumiem aprēķināto ilgtermiņa ieguldījuma lietošanas vērtību salīdzina ar tā patieso vērtību, atskaitot atsavināšanas izmaksas. Ilgtermiņa ieguldījumu novērtē atgūstamā vērtībā, kas ir lielākā no šīm abām vērtībām. Ja ilgtermiņa ieguldījuma patieso vērtību nav iespējams noteikt, par ilgtermiņa ieguldījuma atgūstamo vērtību nosaka lietošanas vērtību.
37. Ja ilgtermiņa ieguldījuma atgūstamā vērtība bilances datumā ir zemāka par tā uzskaites (atlikušo) vērtību un vērtības samazinājums, ko nosaka kā uzskaites vērtības un atgūstamās vērtības starpību, ir ilgāks par gadu, ilgtermiņa ieguldījumu novērtē atbilstoši zemākajai vērtībai.
38. Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājumu uzskaita nolietojuma un amortizācijas kontu grupu sastāvā, atzīstot pārējos izdevumus. Pēc ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājuma atzīšanas tam turpina aprēķināt nolietojumu (amortizāciju), ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.
39. Budžeta iestāde katra pārskata perioda (finanšu gada, ja normatīvajos aktos par pārskatu sagatavošanu nav noteikts citādi) beigās novērtē, vai nepastāv pazīmes, kas norāda, ka iepriekšējos pārskatu periodos atzītie ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājumi vairs nepastāv vai ir mazinājušies. Budžeta iestāde izvērtē šādas pazīmes:
- 39.1. ievērojami palielinājies vai atjaunojies pieprasījums pēc pakalpojuma, kuru sniedz budžeta iestāde, lietojot attiecīgo ilgtermiņa ieguldījumu;
 - 39.2. pieņemts valdības vai pašvaldības lēmums, kas rada būtiskas pozitīvas izmaiņas budžeta iestādes darbībā;
 - 39.3. pārskata perioda laikā veikti ilgtermiņa ieguldījuma uzlabojumi vai atjaunošana, lai uzlabotu ilgtermiņa ieguldījuma darbību;
 - 39.4. ilgtermiņa ieguldījuma paredzētajā lietojumā notikušas būtiskas ilgtermiņa izmaiņas, kas labvēlīgi ietekmē budžeta iestādes darbību;
 - 39.5. pieņemts lēmums atsākt ilgtermiņa ieguldījuma izveidi, kas iepriekš apturēta vai pārtraukta pirms tā pabeigšanas vai nodošanas lietošanā (ekspluatācijā).
40. Ja pastāv vismaz viena šo noteikumu [39.punktā](#) minētā pazīme, budžeta iestāde no jauna veic šo noteikumu 28., 30., 31., 36. un 37.punktā minētās darbības.
41. Ja ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājums ir mazinājies vai vairs nepastāv, palielina ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību, samazinot izveidoto vērtības samazinājumu un atzīstot pārējos ieņēmumus. Palielinātā ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikusī) vērtība nedrīkst pārsniegt uzskaites vērtību, kas būtu noteikta (atskaitot amortizāciju un nolietojumu), ja ilgtermiņa ieguldījumam iepriekšējos periodos nebūtu atzīti zaudējumi no vērtības samazinājuma.
42. Pēc ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājuma koriģēšanas turpina aprēķināt nolietojumu (amortizāciju), ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību sistemātiski attiecinot uz atlikušo lietderīgās lietošanas laiku.
43. Izveidotos ilgtermiņa ieguldījuma vērtības samazinājumus var koriģēt tikai par konkrētā ilgtermiņa aktīva vērtības samazinājuma izmaiņu vērtību.
44. Izslēdzot no uzskaites ilgtermiņa ieguldījumu, kam veikts vērtības samazinājums, atzīst pārējos izdevumus ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušajā) vērtībā, norakstot arī izveidoto vērtības samazinājumu, kas attiecas uz izslēgto ilgtermiņa ieguldījumu.
45. Bioloģiskos un pazemes aktīvus sākotnēji uzskaita to iegādes vai izveidošanas vērtībā vai šo noteikumu 18.1. un 18.2.apakšpunktā noteiktajos gadījumos – atbilstoši Meža valsts reģistra datiem.
46. Veicot meža inventarizāciju atbilstoši Meža likumam, aktualizē mežaudžu vērtību atbilstoši Meža valsts reģistra datiem:
- 46.1. ja mežaudzes uzskaites vērtība ir mazāka par Meža valsts reģistrā norādīto pilno vērtību, mežaudzes vērtības palielinājumu atzīst pārējos ieņēmumos;
 - 46.2. ja mežaudzes uzskaites vērtība ir lielāka par Meža valsts reģistrā norādīto pilno vērtību, uzskaites vērtību samazina un atzīst pārējos izdevumos;
 - 46.3. ja mežaudze sākotnēji atzīta kontā "Pārējās rezerves", uzskaites vērtības samazinājumu attiecina uz pārējām rezervēm.

- Pārējo rezervi var samazināt tikai par konkrētās mežaudzes pārējās rezervēs ietverto summu.
- 46.¹ Mežaudzes izslēdz no uzskaites un to vērtībā:
- 46.¹ 1. palielina pārējos izdevumus, ja mežaudze sākotnēji atzīta pārējos ieņēmumos;
 - 46.¹ 2. samazina pārējās rezerves, ja mežaudze sākotnēji atzīta pārējās rezervēs.
47. Ja iepriekš pārvērtētam ilgtermiņa ieguldījumam konstatē pazīmes, kas liecina par vērtības samazinājumu, šā ilgtermiņa ieguldījuma sākotnējās vērtības samazinājumu attiecina uz ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi. Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi var samazināt tikai par konkrētā ilgtermiņa aktīva pārvērtēšanas rezerves summu. Ja pārvērtēto ilgtermiņa aktīvu izslēdz no uzskaites, ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi, kas attiecas uz izslēgto aktīvu, atzīst pārskata perioda pārējos ieņēmumos.
48. Izmaksas, kas uzlabo attiecīgā pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma stāvokli (pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma rekonstrukcija, uzlabošana vai atjaunošana) tā lietderīgās lietošanas laikā vai būtiski maina esošā pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma īpašības, salīdzinot ar tā iepriekšējiem rādītājiem, iekļauj pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma vērtībā (kapitalizē).
49. Budžeta iestāde, iekļaujot kapitalizētās izmaksas pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma vērtībā, palielina pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma sākotnējo vērtību. Sākot ar nākamo mēnesi, nolietojumu (amortizāciju) aprēķina no jaunās pamatlīdzekļa vai nemateriālā ieguldījuma vērtības.
50. Budžeta iestāde, veicot kapitālos ieguldījumus valsts un pašvaldību nekustamajos īpašumos, kas nodoti turējumā valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrībām vai ostu pārvaldēm, palielina to sākotnējo vērtību par valsts vai pašvaldību kapitālo ieguldījumu daļu. Kapitālsabiedrību vai ostu pārvalžu veikto kapitālo ieguldījumu daļu turējumā saņemtajos nekustamajos īpašumos neatzīst budžeta iestādes uzskaitē.
51. Pamatlīdzekļus, **kas sastāv no komplektējošām daļām** (tai skaitā rezerves daļām un apkalpošanas iekārtām), kuras nevar izmantot atsevišķi, uzskaita kā vienu pamatlīdzekli.
52. Pamatlīdzekļus, kas sastāv no komplektējošām daļām, kuras var izmantot atsevišķi (piemēram, datorsistēmas bloks, monitors, printeris), **uzskaita kā atsevišķus** pamatlīdzekļus.
53. Pamatlīdzekļa komplektējošo daļu periodisku vai regulāru nomaiņu atzīst pamatdarbības izdevumos.
54. Ja pamatlīdzeklim ilgstoši lietojamu daļu aizstāj ar jaunu komplektējošo daļu, kuru nevar izmantot atsevišķi, no jauna uzstādītās daļas vērtību pievieno attiecīgā pamatlīdzekļa vērtībai. Nomainītās daļas sākotnējo vērtību un aprēķināto nolietojumu izslēdz no uzskaites.
55. Ja nomainītās pamatlīdzekļa daļas uzskaites vērtība nav atsevišķi aprēķināta, tas ir, ja izslēdzamā pamatlīdzekļa daļa nav nolietota atsevišķi no pārējā pamatlīdzekļa, budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, nosaka izslēdzamās pamatlīdzekļa daļas vērtību atbilstoši amortizētajām aizstāšanas izmaksām. **Amortizētās aizstāšanas izmaksas** ir pamatlīdzekļa vērtība, kas aprēķināta, atskaitot no jauna, līdzvērtīga pamatlīdzekļa iegādes vērtības nolietojumu pēc aizstātā pamatlīdzekļa nolietojuma likmes, uzskaitot nolietojumu tik ilgu laiku, cik ilgi budžeta iestāde lietojusi aizstāto pamatlīdzekli.
56. Izmaksas, kas radušās, saglabājot vai uzturot pamatlīdzekļu esošo stāvokli, kā arī remontējot vai labojot pamatlīdzekļus, atzīst kā pamatdarbības izdevumus periodā, kad tās radušās.
57. Ņemot uzskaitē lietotu pamatlīdzekli (izņemot tādu, kas saņemts bez atlīdzības no citas budžeta iestādes), budžeta iestādes vadītāja apstiprināta komisija, ja nepieciešams, pieaicinot attiecīgās jomas speciālistus, nosaka pamatlīdzekļa paredzamo atlikušo lietderīgās lietošanas laiku un atbilstošās nolietojuma normas.
58. Iegādājoties lietotu pamatlīdzekli, kuru var izmantot paredzētajam mērķim tikai pēc rekonstrukcijas, uzlabošanas vai atjaunošanas, attiecīgās izmaksas pieskaita pamatlīdzekļa uzskaites vērtībai tādā apmērā, lai pamatlīdzekļa vērtība pēc šo izmaksu pievienošanas nepārsniegtu tā aizvietošanai nepieciešama līdzvērtīga pamatlīdzekļa vērtību.
59. Atsavināšanai (izņemot nodošanu bez atlīdzības budžeta iestādēm) paredzētos ilgtermiņa ieguldījumus līdz to atsavināšanai uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā. Ilgtermiņa ieguldījumus uzskaita kā atsavināšanai paredzētus, ja tie pašreizējā stāvoklī ir pieejami tūlītējai atsavināšanai un pakļauti normatīvajos aktos noteiktajiem atsavināšanas nosacījumiem un to atsavināšana ir ticama. Ilgtermiņa ieguldījuma atsavināšanu uzskata par ticamu, ja ir spēkā šādi nosacījumi:
- 59.1. atsavināšana ir pamatota ar normatīvo aktu vai iestādes vadības lēmumu;
 - 59.2. atsavināšanas process ir uzsākts;
 - 59.3. ir pārliecība par atsavināšanas procesa pabeigšanu.

60. Atsavināšanai (izņemot nodošanu bez atlīdzības budžeta iestādēm) paredzētajiem ilgtermiņa ieguldījumiem pārtrauc aprēķināt nolietojumu (amortizāciju), ja atsavināšanai paredzētos ilgtermiņa ieguldījumus nav paredzēts turpmāk izmantot budžeta iestādes darbības nodrošināšanai un to vērtība var tikt atgūta atsavināšanas darījumā.
61. Atsavināšanai (izņemot nodošanu bez atlīdzības budžeta iestādēm) paredzētos aktīvus uzskaita apgrozāmo līdzekļu sastāvā to atlikušajā vērtībā.
62. Atsavināšanai paredzētos ilgtermiņa ieguldījumus, kas uzskaitīti apgrozāmo līdzekļu sastāvā, atjauno ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā, ja neparedzētu (vai iepriekš neparedzamu) apstākļu dēļ atsavināšanas process netiek pabeigts un ir vadības lēmums atsavināšanai paredzēto aktīvu turpināt izmantot budžeta iestādes darbības nodrošināšanai. Atsavināšanai paredzēto aktīvu atjauno ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā atlikušajā vērtībā un nolieto (amortizē) atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā atbilstoši iepriekš noteiktajam lietderīgās lietošanas laikam, sākot no nākamā mēneša pēc aktīva atjaunošanas ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā.
63. Ja ilgtermiņa ieguldījumi tiek likvidēti vai atsavināti (pārdoti, mainīti, ieguldīti kapitālsabiedrībā vai nodoti bez atlīdzības (izņemot nodošanu bez atlīdzības starp budžeta iestādēm), un tādēļ īpašuma tiesības no mantas atsavinātāja pāriet mantas ieguvējam), vai iznīcināti prettiesiskas darbības dēļ, budžeta iestāde izslēdz ilgtermiņa ieguldījumus no uzskaites un ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites (atlikušo) vērtību atzīst:
- 63.1. pārējos izdevumos – likvidējot vai norakstot prettiesiskas darbības dēļ iznīcinātos ieguldījumus;
 - 63.2. izdevumos no vērtību nodošanas bezatlīdzības ceļā – nododot ieguldījumus bez atlīdzības citai personai;
 - 63.3. krājumu sastāvā – ieguldījumus pārdodot vai ieguldot kapitālsabiedrībā.
64. Ilgtermiņa ieguldījumu nomu klasificē atbilstoši iznomātā aktīva īpašuma tiesībām raksturīgo risku un atlīdzības sadalījumam starp iznomātāju un nomnieku. Klasifikāciju nosaka darījuma būtība, nevis līguma juridiskā forma. Nomu klasificē kā finanšu nomu (līzingu) vai operatīvo nomu.
65. Nomu klasificē kā finanšu nomu, ja tā atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:
- 65.1. nomātā aktīva īpašuma tiesības tiks nodotas nomniekam līdz nomas termiņa beigām;
 - 65.2. nomniekam ir iespēja nopirkt aktīvu par cenu, kura datumā, kad šo iespēju varēs izmantot, būtu pietiekami zemāka par aktīva patieso vērtību, lai nomas uzsākšanas datumā pastāvētu pamatota noteiktība, ka nomnieks šo iespēju izmantos;
 - 65.3. nomas termiņš ir vismaz 75 procenti no aktīva lietderīgās lietošanas laika, kas noteikts atbilstoši normatīvajos aktos par budžeta iestāžu nolietojuma normām noteiktajam lietderīgās lietošanas laikam, pat tad, ja īpašuma tiesības netiek nodotas;
 - 65.4. minimālo nomas maksājumu pašreizējā vērtība nomas uzsākšanas datumā ir vismaz 90 procentu no iznomātā aktīva patiesās vērtības;
 - 65.5. iznomātie aktīvi ir tik specifiski, ka tos, būtiski nepārveidojot, var lietot tikai nomnieks.
66. Nomu klasificē kā **finanšu nomu** arī tad, ja tā atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:
- 66.1. nomnieks nomu var atcelt, sedzot ar nomas atcelšanu saistītos iznomātāja zaudējumus;
 - 66.2. guvumi vai zaudējumi no aktīva patiesās vērtības svārstībām attiecas uz nomnieku;
 - 66.3. nomnieks var turpināt nomu nākamajā periodā un maksāt tādu nomas maksu, kas ir būtiski zemāka par tirgū pastāvošo nomas maksu.
67. Izņēmuma gadījumā nomu klasificē kā **operatīvo nomu**, ja papildus kādam no šo noteikumu 65. vai 66.punktā minētajiem nosacījumiem pastāv citas pazīmes, kas liecina, ka nomā netiek nodoti visi īpašuma tiesībām raksturīgie riski un atlīdzības.
68. Nomu klasificē nomas uzsākšanas datumā. Ja nomas laikā groza nosacījumus, kas nomu klasificētu citādi, ja tādi nosacījumi būtu bijuši spēkā nomas sākumā, tad pārskatītais līgums uzskatāms par jaunu līgumu tā termiņa laikā.
69. Pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem ieguldījumiem, kurus iegādājas saskaņā ar finanšu nomas (līzingu) nosacījumiem, nolietojumu (amortizāciju) rēķina atbilstoši tādiem pašiem noteikumiem, kādi piemērojami pārējiem īpašumā esošiem tās pašas grupas aktīviem.
70. Pamatlīdzekļus un nemateriālos ieguldījumus, kas iegūti operatīvās nomas ietvaros, uzskaita zembilancē.
71. Izdevumus par nomu uzskaita atbilstoši nomas darījuma klasifikācijai:
- 71.1. ja noma klasificēta kā finanšu noma (līzings), nomas termiņa sākumā nomnieks atzīst gan nomāto aktīvu ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā, gan ilgtermiņa un īstermiņa saistības veicamo nomas maksājumu summās, kas vienādas ar nomātā aktīva patieso vērtību vai minimālo nomas maksājumu

- pašreizējo vērtību, ja tā ir zemāka;
- 71.2. ja noma klasificēta kā operatīvā noma, izdevumus par nomu atzīst pamatdarbības izdevumos saskaņā ar uzkrāšanas principu, izdevumus atzīstot pārskata periodā, kad tie radušies, neatkarīgi no naudas samaksas.
72. Nomāto aktīvu, kura vērtība pārskata datumā ir samazinājusies, novērtē atbilstoši zemākajai vērtībai saskaņā ar šo noteikumu 28., 30., 31., 36. un 37.punktu.
73. Ja budžeta iestāde, veicot mantisko ieguldījumu, iegūst kapitālsabiedrības kapitāla daļas, tad:
- 73.1. saskaņā ar budžeta iestādes vadības lēmumu konkrēto aktīvu izslēdz no ilgtermiņa ieguldījumu sastāva un atzīst apgrozāmo līdzekļu sastāvā ieguldījuma atlikušajā vērtībā;
- 73.2. saskaņā ar pieņemšanas un nodošanas aktu aktīvu izslēdz no apgrozāmo līdzekļu sastāva un atzīst atbilstošos pārējos izdevumus;
- 73.3. iegūtās kapitālsabiedrības kapitāla daļas atzīst finanšu ieguldījumos un finanšu ieņēmumos kapitāla daļu patiesajā vērtībā;
- 73.4. ja iepriekš mantiskajam ieguldījumam atzīta pārvērtēšanas rezerve, pārvērtēšanas rezervi izslēdz un atzīst finanšu ieņēmumus.
74. Ja budžeta iestāde kapitālsabiedrības kapitāla daļas iegūst, kapitalizējot nodokļus, kapitāla daļu iegādes vērtība ir kapitalizēto nodokļu vērtība.
75. Budžeta iestādes bilancē līdzdalību radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālos novērtē un norāda saskaņā ar izmaksu vai pašu kapitāla metodi.
76. Līdzdalību radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālos saskaņā ar izmaksu metodi uzskaita to iegādes vērtībā. **Iegādes vērtībā neiekļauj** profesionālo pakalpojumu izmaksas.
77. Ja lieto **izmaksu metodi**:
- 77.1. pārskata gadā apstiprinātās, bet neizmaksātās kapitālsabiedrības dividendes proporcionāli ieguldījuma daļai un citus maksājumus par ilgtermiņa finanšu ieguldījumu izmantošanu uzskaita kā zembilances prasības;
- 77.2. pārskata gadā kapitālsabiedrības izmaksātās dividendes proporcionāli ieguldījuma daļai un citus maksājumus par ilgtermiņa finanšu ieguldījumu izmantošanu iekļauj budžeta ieņēmumos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un to apmērā samazina zembilancē uzskaitītās prasības;
- 77.3. ilgtermiņa finanšu ieguldījumu vērtības samazinājumu nosaka un uzskaita atbilstoši šo noteikumu 28., 30., 31., 36. un 37.punktam.
78. Līdzdalības radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālos vērtību saskaņā ar pašu kapitāla metodi sākotnēji – iegādes (pirkšanas) datumā – novērtē un iegrāmato atbilstoši iegādes izmaksām. Ja ieguldījuma iegādes dienā iegādes izmaksas pārsniedz ieguldījuma daļu radniecīgās vai asociētās kapitālsabiedrības aktīvu, saistību vai iespējamo saistību neto patieso vērtību:
- 78.1. pozitīvu pārsniegumu iekļauj ieguldījuma uzskaites vērtībā. Katra pārskata gada beigās šo vērtību novērtē atbilstoši šo noteikumu 27., 28., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37. un 38.punktam. Ja atgūstamā vērtība ir zemāka par pārsnieguma vērtību, aprēķina tā vērtības samazinājumu un iegrāmato pārskata perioda finanšu izdevumus;
- 78.2. negatīvu pārsniegumu atzīst finanšu ieņēmumos pārskata periodā, kurā negatīvais pārsniegums rodas.
79. Ja lieto **pašu kapitāla metodi**, budžeta iestāde:
- 79.1. katra pārskata gada beigās līdzdalību radniecīgo un asociēto kapitālsabiedrību kapitālos palielina vai samazina atbilstoši līdzdalības daļas vērtības izmaiņām kapitālsabiedrības pašu kapitālā pārskata gadā, izmantojot kapitālsabiedrības gada pārskatā norādīto informāciju. Aprēķinos neņem vērā šo noteikumu **79.3.apakšpunktā** minētos nosacījumus. Līdzdalības vērtību pārskata perioda beigās nosaka, reizinot kapitālsabiedrības pārskata gada rezultātu ar valstij vai pašvaldībai piederošo daļu procentu. Ja kapitālsabiedrības finanšu pārskats par pārskata gadu nav pieejams, izmanto pēdējo pieejamo finanšu pārskatu un līdzdalības vērtības izmaiņas koriģē par veiktajiem darījumiem un citām izmaiņām, kas notikušas laikposmā starp pēdējā pieejamā kapitālsabiedrības finanšu pārskata datumu un datumu, kad finanšu pārskatu sagatavo kapitāldaļu turētājs;
- 79.2. kapitāla līdzdalības daļas vērtības pieaugumu vai samazinājumu kapitālsabiedrības pašu kapitālā pārskata gadā, ņemot vērā pārskata gada laikā notikušās izmaiņas, uzskaita kā pārskata gada finanšu ieņēmumus vai izdevumus un izmaiņas ilgtermiņa finanšu ieguldījumos. Ja kapitālsabiedrībai

ir negatīva pašu kapitāla vērtība, budžeta iestādes ieguldījumu šajā kapitālsabiedrībā samazina līdz nullei un turpmāk zaudējumus no ieguldījuma kapitālsabiedrībā neatzīst;

79.3. ja kapitālsabiedrības pašu kapitālā ir notikušas izmaiņas, kas netika iekļautas kapitālsabiedrības peļņas vai zaudējuma aprēķinā (aktīvu pārvērtēšana, ko uzreiz iekļauj kapitālsabiedrības pašu kapitālā), vērtības izmaiņas iekļauj budžeta iestādes pašu kapitālā pārējās rezervēs, kā arī uzskaita kā izmaiņas ilgtermiņa finanšu aktīvos.

79.¹ Pārskata gadā kapitālsabiedrības izmaksātās dividendes proporcionāli ieguldījuma daļai un citus maksājumus par ilgtermiņa finanšu ieguldījumu izmantošanu uzskaita kā samazinājumu ieguldījuma vērtībā, ja ieguldījumu uzskaita pēc pašu kapitāla metodes un:

79.¹ 1. valsts budžeta iestādes atzīst finanšu izdevumus;

79.¹ 2. pašvaldības atzīst naudas līdzekļus.

80. Gada beigās aprēķina, pārgrāmato un atsevišķi norāda finanšu ieguldījumus, kuru termiņš nepārsniedz gadu no bilances datuma. Finanšu ieguldījumus, kurus iespējams realizēt jebkurā laikā un kurus plāno realizēt nākamo 12 mēnešu laikā, norāda kā īstermiņa finanšu ieguldījumus.

81. Ilgtermiņa prasībās uzskaita prasības, kuru atmaksa (dzēšana) atbilstoši sākotnējiem (līgumu) nosacījumiem pārsniedz gadu no bilances datuma. Ilgtermiņa prasības uzskaita ilgtermiņa finanšu ieguldījumu sastāvā.

82. Ja ilgtermiņa ieguldījumus pārdod, starpību starp attiecīgā ilgtermiņa ieguldījuma uzskaites vērtību un saņemtās atlīdzības vērtību atzīst kā pārējos ieņēmumus vai izdevumus no ilgtermiņa ieguldījumu pārdošanas.

2.1.¹ Pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšana un normu piemērošanas nosacījumi

82.¹ PL nolietojumu aprēķina atbilstoši pārskatu sagatavošanas periodiem, bet ne retāk kā reizi pārskata gadā.

82.² Nolietojumu **neaprēķina zemei, bioloģiskajiem un pazemes aktīviem, kultūras un dabas pieminekļiem, bibliotēku fondiem, kultūras un mākslas priekšmetiem, dārgakmeņiem, dārgmetāliem un to izstrādājumiem, vērtslietām un citām kultūrvēsturiskajām vērtībām.**

82.³ PL nolietojuma aprēķiniem izmanto lineāro metodi, pamatlīdzekļu vērtību (sākotnējo vai pārvērtēšanā iegūto) sistemātiski samazinot ar vienmērīgiem atskaitījumiem pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laikā.

82.⁴ Pamatlīdzekļu nolietojumu **sāk aprēķināt ar nākamā mēneša** pirmo datumu pēc pamatlīdzekļa nodošanas ekspluatācijā un beidz aprēķināt ar nākamā mēneša pirmo datumu pēc pamatlīdzekļa ekspluatācijas izbeigšanas, izslēgšanas no uzskaites vai vērtības pilnīgas iekļaušanas nolietojuma aprēķinā.

82.⁵ Pamatlīdzekļiem nolietojumu aprēķina tikai līdz to vērtības (sākotnējās vai pārvērtēšanā noteiktās) pilnīgai norakstīšanai. Ja pamatlīdzekli turpina lietot pēc tā vērtības pilnīgas iekļaušanas nolietojuma aprēķinā, nolietojuma aprēķināšanu pārtrauc, **bet pamatlīdzekli saglabā uzskaitē.**

82.⁶ Nolietojumu turpina aprēķināt arī pamatlīdzekļu tehnisko apkopju, remontu un rekonstrukciju laikā.

82.⁷ Pamatlīdzekļiem pēc rekonstrukcijas, uzlabošanas vai atjaunošanas nolietojumu aprēķina atlikušajā vai pārskatītajā lietderīgās lietošanas laikā.

82.⁸ Veicot pamatlīdzekļa rekonstrukciju, uzlabošanu vai atjaunošanu, pēc kuras būtiski mainās pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laiks, pamatlīdzekļa atlikušo lietderīgās lietošanas laiku var pārskatīt, attiecīgi koriģējot pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķinu kārtējam periodam un nākamajiem periodiem.

82.⁹ Budžeta iestāžu bilancēs iekļauto un no jauna iegādāto (vai citādi iegūto) pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laikus un tiem atbilstošās nolietojuma normas nosaka saskaņā ar šo noteikumu [2.pielikumā](#) noteiktajām kategorijām, grupām un apakšgrupām.

82.¹⁰ Pieņemot uzskaitē lietotu pamatlīdzekli, izņemot šo noteikumu 82.¹ 1.punktā minēto darījumu, budžeta iestādes izveidota komisija un, ja nepieciešams, pieaicināti atbilstošas jomas speciālisti konstatē pamatlīdzekļa tehnisko stāvokli, nosaka pamatlīdzekļa paredzamo atlikušo lietderīgās lietošanas laiku un atbilstošās nolietojuma normas. Novērtēšanu dokumentē.

82.¹¹ Ja pamatlīdzekli saņem bez atlīdzības no budžeta iestādes, pamatlīdzekli turpina izmantot atlikušajā lietderīgās lietošanas laikā un atbilstoši nolietojuma normai, pamatojoties uz saņemto informāciju par pamatlīdzekli.

Nolietojuma normas**I. Pamatlīdzekļu kategorijas, grupas un apakšgrupas nolietojuma normu noteikšanai**

Kategorijas, grupas un apakšgrupas numurs	Kategorijas, grupas un apakšgrupas nosaukums	Lietderīgās lietošanas laiks (gadi)	Nolietojuma norma (% gadā)
1.	Ēkas un būves		
1.1.	Dzīvojamās un nedzīvojamās ēkas		
1.1.1.	Monolītās ēkas ar dzelzsbetona vai betona karkasu	150	0,67
1.1.2.	Mūra ēkas	100	1
1.1.3.	Koka guļbūves	50	2
1.1.4.	Saliekamu koka vai metāla paneļu ēkas, koka stāvbūves	30	3,33
1.1.5.	Vieglas konstrukcijas ēkas un pārējās ēkas	15	6,67
1.2.	Transporta būves		
1.2.1.	Metāla, dzelzsbetona, akmens tilti, satiksmes pārvadi un tuneļi	100	1
1.2.2.	Ostas, kuģojamie kanāli un piestātnes	50	2
1.2.3.	Dzelzceļu un pilsētas sliežu ceļi	30	3,33
1.2.4.	Autoceļu klātnes konstrukcijas ar asfaltbetona vai citu melno segumu, cementbetona segumu vai bruģi, koka tilti	20	5
1.2.5.	Ielu klātnes konstrukcijas, lidlauku skrejceļi, meža ceļi, dzelzceļu un pilsētas sliežu ceļu aprīkojums	15	6,67
1.2.6.	Autoceļu klātnes konstrukcijas ar grants vai šķembu segumu, autoceļu un ielu aprīkojums	10	10
1.3.	Inženierbūves (izņemot transporta būves)		
1.3.1.	Ūdens uzkrāšanas būves un meliorācijas sistēmas	50	2
1.3.2.	Sakaru un elektropārvades līnijas, naftas un gāzes cauruļvadi, ūdensnotekas, novadgrāvji, apūdeņošanas spiedvadi	30	3,33
1.3.3.	Ūdensvadu, siltumtrašu, kanalizācijas tīklu un notekūdeņu būves un cauruļvadi, kontūrgrāvji un susinātājgrāvji	20	5
1.3.4.	Sporta, atpūtas būves, citas būves un celtnes	15	6,67
2.	Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas		
2.1.	Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas	10	10
2.2.	Instrumenti, iekārtu un mašīnu piederumi un aprīkojums	5	20
3.	Pārējie pamatlīdzekļi		
3.1.	Transportlīdzekļi		
3.1.1.	Ūdens transportlīdzekļi, dzelzceļa vilces iekārtas, dzelzceļa un tramvaju ritošais sastāvs	20	5
3.1.2.	Gaisa transportlīdzekļi	15	6,67
3.1.3.	Autobusi, trolejbusi, kravas automobiļi, vieglie automobiļi un citi transportlīdzekļi	10	10
3.2.	Datortehnika, sakaru un biroja tehnika	5	20
3.3.	Mēbeles, biroja aprīkojums un pārējie pamatlīdzekļi	10	10

Kārtība, kādā finanšu pārskatos atspoguļojams valsts, pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Kopienas, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālais atbalsts (finanšu palīdzība), ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā

Izdoti saskaņā ar likuma “[Par uzņēmumu gada pārskatiem](#)” 4.panta otro daļu

- 1.** Noteikumi nosaka kārtību, kādā uzņēmuma (likuma “[Par uzņēmumu gada pārskatiem](#)” subjekta) finanšu pārskatos atspoguļojama no valsts, pašvaldībām, ārvalstīm, Eiropas Kopienas, citām starptautiskajām organizācijām un institūcijām saņemtā finanšu palīdzība un citā veidā saņemtais finansiālais atbalsts, kā arī no fiziskajām un juridiskajām personām saņemtie ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā.
- 2.** Noteikumi neattiecas uz valsts vai pašvaldību ieguldījumiem uzņēmuma pamatkapitālā (arī tad, ja tie veikti saistībā ar valsts un pašvaldību investīciju projektiem infrastruktūras attīstībai).
- 3.** Finanšu pārskatos atspoguļo jebkuru no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Kopienas, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas līdzekļiem uzņēmumam sniegtu finansiālo atbalstu, kas izpaužas kā ekonomisko labumu sniegšana tieši šim konkrētajam uzņēmumam par to, ka tas pagātnē ievērojis vai nākotnē ievēros noteiktus nosacījumus, kas attiecas uz tā saimniecisko darbību, vai tādēļ, ka šis uzņēmums atbilst noteiktiem kritērijiem.
- 4.** Noteikumus nepiemēro, ja:
 - 4.1. valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Kopienas, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas sniegtie ekonomiskie labumi (turpmāk – ekonomiskie labumi) uz konkrēto uzņēmumu attiecas tikai netieši (piemēram, valsts vai pašvaldību līdzekļu ieguldījums reģiona infrastruktūrā nav uzskatāms par finansiālā atbalsta sniegšanu konkrētam uzņēmumam, ja attiecīgie infrastruktūras objekti ir publiskajā lietošanā un nav konkrētā uzņēmuma īpašums, turklāt ieguldījums reģiona infrastruktūrā nav veikts šī konkrētā uzņēmuma interesēs);
 - 4.2. ekonomiskie labumi saņemti saistībā ar konkrētā uzņēmuma parastajiem saimnieciskajiem darījumiem un gūti, ievērojot komerciālos principus (piemēram, preču pārdošana, pakalpojumu sniegšana vai būvdarbu veikšana valsts vai pašvaldības vajadzībām, ievērojot likuma “[Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām](#)” prasības, nav uzskatāma par finansiālā atbalsta sniegšanu uzņēmumam);
 - 4.3. saņemtos ekonomiskos labumus uzņēmuma grāmatvedībā nav iespējams ticami novērtēt (piemēram, bez atlīdzības saņemtās valsts vai pašvaldības iestādes konsultācijas saistībā ar uzņēmuma saimniecisko darbību).
- 5.** No valsts vai pašvaldības budžeta tiešā naudas maksājuma veidā saņemto finanšu palīdzību — subsīdiju izdevumu (zaudējumu) segšanai vai dotāciju noteiktu valsts vai pašvaldības funkciju izpildes nodrošināšanai — un finansiālo atbalstu, kas izpaužas kā nodokļu (arī valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu) parādu vai citu uzņēmuma parādu valsts vai pašvaldības budžetam daļēja vai pilnīga norakstīšana, iekļauj ieņēmumos tajā pārskata gadā, kurā saņemta finanšu palīdzība vai finansiālais atbalsts.
- 6.** No valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Kopienas, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas saņemtu finanšu palīdzību, kas izpaužas kā tiešais naudas maksājums, norāda bilances postenī “Nākamo periodu ieņēmumi” attiecīgi ilgtermiņa vai īstermiņa kreditoru sastāvā, ja saskaņā ar vismaz vienu no šīs finanšu palīdzības devēja noteiktajiem nosacījumiem:
 - 6.1. nauda paredzēta ilgtermiņa ieguldījumu objekta iegādei, izveidošanai vai būvniecībai;
 - 6.2. nauda tiks izlietota tikai nākamajā pārskata gadā (tā paredzēta noteiktu nākamā pārskata gada kārtējo izdevumu segšanai vai funkciju izpildes nodrošināšanai);
 - 6.3. ja nosacījums netiks izpildīts, nauda nākamajos gados būs jāatmaksā.
- 7.** Bilances postenī “Nākamo periodu ieņēmumi” norāda arī:

7.1. finansiālo atbalstu, kas izpaužas kā par valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Kopienas, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības līdzekļiem izveidota ilgtermiņa ieguldījumu objekta ar ierobežotu lietošanas periodu nodošana uzņēmuma īpašumā bez atlīdzības vai tā pārdošana uzņēmumam par cenu, kas ir zemāka par šī objekta tirgus vērtību, – atbilstoši vērtībai, kas norādīta dokumentos par finansiālā atbalsta piešķiršanu vai īpašuma tiesību nodošanu, vai, ja uzņēmums izvēlējies finansiālā atbalsta veidā saņemto pamatlīdzekļu objektu vai ilgtermiņa finanšu ieguldījumu objektu novērtēt patiesajā vērtībā, – atbilstoši finansiālā atbalsta patiesajai vērtībai;

7.2. saskaņā ar apstiprināto finansēšanas kārtību no Eiropas Savienības struktūrfondiem piešķirto finanšu palīdzību, kas izpaužas kā izdevumu atmaksa pēc ilgtermiņa ieguldījumu objekta iegādes, izveidošanas vai būvniecības projekta pabeigšanas vai pakāpeniski ilgtermiņa projekta īstenošanas gaitā, – pamatojoties uz iesniegtajiem struktūrfondu līdzekļu atmaksas pieprasījumiem atbilstoši saņemtajām summām, izņemot šo noteikumu [11.punktā](#) minēto gadījumu.

8. Uzņēmums var izvēlēties novērtēt finansiālā atbalsta veidā saņemtu pamatlīdzekļu objektu vai ilgtermiņa finanšu ieguldījumu objektu atbilstoši patiesajai vērtībai, ja:

8.1. minētā objekta vērtība, kas norādīta dokumentos par finansiālā atbalsta piešķiršanu vai īpašuma tiesību nodošanu, ir zemāka par tā patieso vērtību;

8.2. šī objekta vērtība minētajos dokumentos nav norādīta, bet patiesā vērtība ir zināma (to ir iespējams ticami noteikt).

9. Balances postenī “Nākamo periodu ieņēmumi” norādīto saņemtās finanšu palīdzības vai citā veidā saņemtā finansiālā atbalsta summu iekļauj attiecīgo pārskata gadu ieņēmumos:

9.1. ja par finanšu palīdzības veidā saņemto naudu iegādātā, izveidotā vai uzbūvētā ilgtermiņa ieguldījumu objekta vai finansiālā atbalsta veidā saņemtā ilgtermiņa ieguldījumu objekta lietošanas periods ir ierobežots un:

9.1.1. ja saņemtā finanšu palīdzība vai citā veidā saņemtais finansiālais atbalsts pilnībā sedz minētā objekta vērtību, – atbilstoši to kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu summām;

9.1.2. ja saņemtā finanšu palīdzība vai citā veidā saņemtais finansiālais atbalsts sedz tikai daļu no minētā objekta vērtības, — atbilstoši tām šā objekta kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu summu daļām, kuras attiecas uz saņemto finanšu palīdzību vai finansiālo atbalstu;

9.2. saskaņā ar šīs summas izlietojumu kārtējā gada izdevumu segšanai vai funkciju izpildes nodrošināšanai gadījumos, ja nauda šiem mērķiem tika saņemta iepriekšējā pārskata gadā;

9.3. kad izpildīti nosacījumi, kuru neizpildes gadījumā nauda jāatmaksā, vai pakāpeniski minēto nosacījumu izpildes laikā.

10. Ja no finanšu palīdzības veidā saņemtās naudas iegādāts vai citādi finansiālā atbalsta veidā iegūts zemesgabals vai cits ilgtermiņa ieguldījumu objekts ar neierobežotu lietošanas periodu, šādu finansiālo atbalstu iekļauj tā pārskata gada ieņēmumos, kad attiecīgais ilgtermiņa ieguldījumu objekts pārdots, izņemot gadījumu, ja minēto ilgtermiņa ieguldījumu objektu iespējams tieši saistīt ar kādu citu ilgtermiņa ieguldījumu objektu, kura lietošanas periods ir ierobežots. Šādā gadījumā finansiālo atbalstu var iekļaut ieņēmumos pakāpeniski šā cita objekta paredzētajā lietošanas periodā.

11. Ja šo noteikumu [7.2.apakšpunktā](#) minēto izdevumu atmaksu uzņēmums saņem:

11.1. nākamajā pārskata gadā pēc attiecīgā ilgtermiņa ieguldījumu objekta nolietojuma aprēķināšanas uzsākšanas vai vēlāk, uzņēmums saņemto summu sākotnēji norāda bilances postenī “Nākamo periodu ieņēmumi” un pēc tam sistemātiski iekļauj ieņēmumos šī objekta atlikušajā lietderīgās lietošanas periodā;

11.2. kad attiecīgā ilgtermiņa ieguldījumu objekta nolietojuma aprēķināšana jau ir pabeigta, saņemto summu iekļauj tā pārskata gada ieņēmumos, kad izdevumu atmaksa saņemta.

12. Pārskata gada ieņēmumos iekļautās summas norāda peļņas vai zaudējumu aprēķina postenī “Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi” vai citā ieņēmumu postenī, ja tas precīzāk atbilst saņemtā finansiālā atbalsta būtībai.

13. Ja nākamajos gados pēc saņemtās finanšu palīdzības vai citā veidā saņemtā finansiālā atbalsta iekļaušanas bilancē vai peļņas vai zaudējumu aprēķinā atklājies, ka nav izpildīts kāds no finansiālā atbalsta devēja noteiktajiem nosacījumiem un saņemtais finansiālais atbalsts pilnībā vai daļēji jāatmaksā, tad:

13.1. ja saņemtā finansiālā atbalsta summa pilnībā iekļauta attiecīgo pārskata gadu ieņēmumos, atmaksājamo finansiālā atbalsta summu noraksta tā pārskata gada izmaksās, kad kļuvis droši zināms, ka šī summa būs jāatmaksā;

13.2. ja saņemtā finansiālā atbalsta summa ietverta bilances postenī “Nākamo periodu ieņēmumi” un vēl nav pilnībā iekļauta attiecīgo pārskata gadu ieņēmumos, atmaksājamās finansiālā atbalsta summas norakstīšanai vispirms izlieto bilances posteņa “Nākamo periodu ieņēmumi” atlikumu, pārskata gada izmaksās iekļaujot tikai no šī posteņa atlikuma nesegto atmaksātās finansiālā atbalsta summas pārpalikumu.

14. Noteikumos noteikto kārtību attiecīgi piemēro ziedojumiem un dāvinājumiem naudā vai natūrā, kurus uzņēmums saņēmis no fiziskajām un juridiskajām personām.

15. Ja ziedojumā vai dāvinājumā saņemtas lietas, kuru vērtība nav norādīta ziedojuma vai dāvinājuma līgumā vai citā dokumentā, kas apliecina šo lietu ziedojumu vai dāvinājumu, un patiesā vērtība nav zināma (to nav iespējams ticami noteikt), attiecīgās lietas var uzskaitīt natūrā (bez novērtējuma naudas izteiksmē), ja ziedojuma vai dāvinājuma priekšmets ir:

15.1. lieta, kuras nozīme ir simboliska vai vērtība neliela un kura saņemta nekomerciālā nolūkā;

15.2. lietota kustamā manta, ja tās novērtēšanas izmaksas ir lielas salīdzinājumā ar šīs mantas varbūtējo tirgus cenu;

15.3. objekts, kuram likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” izpratnē varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūrvēsturiska vērtība;

15.4. savvaļas dzīvnieks Dzīvnieku aizsardzības likuma izpratnē, kas saņemts savvaļas dzīvnieku kolekcijas papildināšanai.

16. Ja dāvinājuma priekšmets ir apgrūtināts ar parādiem (piemēram, ja dāvinājuma priekšmets ir visa dāvinātāja manta un dāvinātājs nav samaksājis parādus, kuri viņam bijuši dāvināšanas laikā), tad tajā pārskata periodā, kad kļuvis zināms par šādu apgrūtinājumu, bilancē parādu summas apmērā iekļauj attiecīgu uzkrājumu vai kreditoru parādu posteni, bet peļņas vai zaudējumu aprēķinā norāda attiecīgas izmaksas.

17. Gada pārskata pielikumā sniedz informāciju par:

17.1. pārskata gadā saņemto finanšu palīdzību, tās summām un izlietošanas nosacījumiem;

17.2. iepriekšējos gados saņemto finanšu palīdzību, attiecībā uz kuru vēl nav izpildīti visi šīs finanšu palīdzības devēja noteiktie nosacījumi;

17.3. atmaksājamo saņemtā finansiālā atbalsta summu, ja pārskata gadā atklājies, ka nav izpildīts kāds no finansiālā atbalsta devēja noteiktajiem nosacījumiem;

17.4. pārskata gadā saņemto citu veidu finansiālo atbalstu (arī par valsts vai pašvaldības galvojumu kredīta saņemšanai, kredīta procentu likmju subsidēšanu, valsts vai pašvaldības ieguldījumu pamatkapitālā, nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu);

17.5. saņemtajiem ziedojumiem un dāvinājumiem, ja tas ir būtiski uzņēmuma aktīvu, saistību, finansiālā stāvokļa un peļņas vai zaudējumu novērtēšanai.

Ministru prezidents I.Emsis
Finanšu ministrs O.Spurdziņš

Grāmatvedības prasības, kas saistītas ar projektu izmaksu uzskaiti

Eiropas Sociālā fonda X.X.X.X.X. apakš aktivitātes

„...Nosaukums...”

LĪGUMA IDENTIFIKĀCIJAS Nr.

Projekta īstenošanas un attiecināmo izmaksu periods: 20.02.2012. – 19.02.2013

APSTIPRINU

valdes priekšsēdētāja

paraksts

2012.gada 20. februārī

Dokuments izstrādāts saskaņā ar xx.xx.2012. gada līguma Nr. yy. punktu

PROJEKTA GRĀMATVEDĪBAS ORGANIZĀCIJAS UN KĀRTOŠANAS NOLIKUMS

(Projekta kods – RRR)

Rīgā

2012.gada 20. februārī

I. Projekta grāmatvedības darba organizācijas pamatprincipi

1. Nolikums nosaka kārtību, kādu piemērojamas Eiropas Sociālā fonda X.X.X.X.X. apakš aktivitātes „-----” **projekta Nr. NUMURS „NOSAUKUMS” (LĪGUMA IDENTIFIKĀCIJAS Nr.)**, turpmāk projekts, grāmatvedības uzskaites un organizācijas nodrošināšanā.
2. Nolikumā noteikti: 1) projekta grāmatvedības darba organizācijas pamatprincipi; 2) projekta saimniecisko darījumu sistēma; 3) projekta grāmatvedības reģistru kārtošana; 4) projekta grāmatvedības uzskaitē biežāk pielietotie saimniecisko darījumu uzskaites un notikumu reģistrācijas grāmatojumi un tiem atbilstošās grāmatvedības kontu grupas vai konti; 5) projekta virsgrāmatas slēgšana. Detalizētās uzskaites grāmatojumi sagrupēti atbilstoši grāmatvedības uzskaites kontu grupām un darījumu veidiem.
3. Projekta grāmatvedības uzskaites veikšana un organizēšana tiek nodrošināta saskaņā ar šādiem normatīvajiem aktiem:
 - 2008.gada 25.novembra LR MK noteikumi **Nr.963** "Noteikumi par darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma X.X.X.X.X. apakš aktivitāti "NOSAUKUMS";
 - 2007.gada 26.jūnija LR Ministru kabineta noteikumi **Nr.419** "Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu";
 - 2012.gada 15.februāra līgumu Nr.1DP.....„Par Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanu”;
 - 1992.gada 14.oktobra LR likumu „Par grāmatvedību”;
 - 2003.gada 21.oktobra LR Ministru kabineta noteikumiem Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošana un organizāciju”;
 - 2004.gada 15.jūnija LR Ministru kabineta noteikumiem Nr.537 „Kārtība, kādā finanšu pārskatos atspoguļojams valsts, pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Kopienas, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālais atbalsts (finanšu palīdzība), ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā”.
4. Projekta grāmatvedības organizāciju un uzskaiti nodrošina projekta grāmatvede.
5. Projekta grāmatvedības uzskaitē tiek kārtota, izmantojot licencētu grāmatvedības datorprogrammu „AH – BUH”.
6. Projekta grāmatvedības uzskaitē kārtos valsts valodā. Grāmatvedības uzskaitē par vērtības mēru lieto Latvijas Republikas naudas vienību - latus un santīmus.
7. Projekta grāmatvedības uzskaitē tiek veikta kā daļa no biedrības grāmatvedības uzskaites. Visi projekta ieņēmumi un izdevumi grāmatvedības uzskaitē tiek atšķirti no citiem biedrības ieņēmumiem un izdevumiem. Visu ar projektu saistīto saimniecisko darījumu atspoguļošanai tiek ieviests atsevišķs atbilstošs grāmatvedības konts.
8. Projekta līdzekļu un saistību izmaiņas noteiktā laika posmā, kā arī projekta ieņēmumi un izdevumi tiek atspoguļoti grāmatvedības kontos saskaņā ar projekta kontu plānu, kuru apstiprina biedrības MMM valdes priekšsēdētājs.

9. Projekta grāmatvedības uzskaitē tiek veikta divkāršā ieraksta sistēmā. Viens un tas pats saimnieciskais darījums par vienu un to pašu summu tiek ierakstīts divas reizes savstarpēji saistītā grāmatvedības kontu sistēmā – viena konta debetā un otrā, korespondējošā, konta kredītā, ievērojot apstiprināto kontu korespondenci. Uz attaisnojuma dokumenta norādāms grāmatojums, kuru kontu debetā un kredītā attiecīgais darījums iegrāmatots.
10. Projekta grāmatvedības uzskaites pamatprincipi ir: 1) uzkrāšanas princips, saskaņā ar kuru darījumi un citi notikumi tiek atzīti un atspoguļoti grāmatvedības uzskaitē tad, kad tie notiek, neatkarīgi no tā, kad saņemta vai samaksāta nauda par tiem; 2) piesardzības princips, saskaņā ar kuru ieņēmumi tiek norādīti tikai tad, kad jau ir iegūti, bet izdevumi tiek reģistrēti tad, kad paredzama to iespējamība; 3) izmaksu princips, saskaņā ar kuru iegūtie un saņemtie līdzekļi sākotnēji tiek norādīti atbilstoši to iegādes izmaksām. Grāmatvedības sniegtajai informācijai ir jābūt patiesai, salīdzināmai, nozīmīgai, savlaicīgai, saprotamai, ticamai un pilnīgai.
11. Projekta grāmatvedē nodrošina projekta ieviešanas līguma numura Nr. NUMURS norādīšanu visā ar projekta īstenošanu un izpildi saistītajā dokumentācijā, tajā skaitā rēķinos un maksājumu uzdevumos.
12. Biedrība nodrošina visu projekta saimniecisko operāciju apstiprinošo dokumentu oriģinālu, kopiju un citu datu uzglabāšanu, visas projekta grāmatvedības informācijas saglabāšanu informācijas nesējos, kā arī attaisnojuma dokumentu un grāmatvedības reģistru izdruku saglabāšanu atbilstoši 1992.gada 14.oktobra likuma „Par grāmatvedību” 10. pantā un 2012. gada 20.februāra līguma Nr.1DP..... x . punktā norādītam dokumentu glabāšanas termiņam:
 - 12.1. tiešo izmaksu pamatojošos dokumentus glabāt līdz 2021. gada 31.decembrim;
 - 12.2. dokumentus, kas saistīti ar veiktajām netiešajām izmaksām glabāt saskaņā ar 1992. gada 14. oktobra likuma „Par grāmatvedību” 10. pantā noteiktajām prasībām un termiņiem.

II. Projekta saimniecisko darījumu sistēma

13. Projekta saimniecisko darījumu sistēma ir projekta saimniecisko darījumu sadalījums (klasifikācija) pēc ekonomiskā satura un būtības savstarpēji saistītiem virzieniem.
14. Projekta grāmatvedības uzskaitē tiek nodrošināta četrus saimniecisko darījumu sistēmas virzienos:
 - 14.1. projekta darbības finansēšana, nodrošinot pieprasīta avansa maksājuma, saistības par Sabiedrības integrācijas fonda piešķirto projekta Nr.1DP..... (20.02.2012. līgums Nr.1DP...) finansējumu un prasības pret Sabiedrības integrācijas fondu par projektu Nr.1DP... (20.02.2012. līgums Nr.1DP.....) uzskaiti;
 - 14.2. preču un pakalpojumu iegāde, nodrošinot preču un pakalpojumu saņemšanas, ka arī norēķinu ar preču piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem uzskaiti;
 - 14.3. norēķini ar projekta darba ņēmējiem;
 - 14.4. projekta darba ņēmēju darba samaksa, nodrošinot projekta darba ņēmēju darba atlīdzības aprēķināšanu un izmaksāšanu, nodokļu aprēķināšanu un apmaksāšanu;
 - 14.5. projekta finanšu pārskata sagatavošana.
15. Projekta darbības finansēšanas darījumus veido šādas saimnieciskās operācijas:
 - 15.1. maksājuma pieprasījuma sagatavošana atbilstoši 20.02.2012. līguma Nr.1DP/..... xx. punkta nosacījumiem un iesniegšana Sabiedrības integrācijas fondam šādos termiņos:

Pārskata periods	Iesniegšanas termiņš

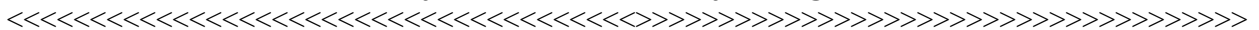
- pieprasīta finansējuma atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē;
- 15.2. projekta izdevumu atzīšanas par atbilstoši veiktajiem atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē;
 - 15.3. saistības par Sabiedrības integrācijas fonda piešķirto projekta finansējumu, kas veidojies projekta izdevumu atzīšanas par neatbilstoši veiktajiem, atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē, t.sk. saistības dzēšanas uzskaitē;
 - 15.4. prasības pret Sabiedrības integrācijas fondu par projekta finansējumu, kas veidojies projekta izdevumu apmaksas no biedrības līdzekļiem, atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē, t.sk. prasības dzēšanas uzskaitē.
16. Preču un pakalpojumu iegādes darījumus veido šādas saimnieciskās operācijas:

- 16.1. projekta darbības nodrošināšanai nepieciešamo preču un pakalpojumu veidu noteikšana;
 - 16.2. preču un pakalpojumu saņemšana, pārbaude un tās atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē;
 - 16.3. norēķini ar preču piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem un to atspoguļošana grāmatvedības uzskaitē;
 - 16.4. preču glabāšana, preču un pakalpojumu izmantošana un to atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē.
17. Norēķinus ar projekta darba ņēmējiem veido šādas saimnieciskās operācijas:
 - 17.1. avansa saimnieciskiem izdevumiem izsniegšana projekta darba ņēmējam un tas atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē;
 - 17.2. projekta darba ņēmēja avansa pārskata saņemšana un tas atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē;
 - 17.3. neizlietotās avansa summas saņemšana no darbiniekiem, pārtērēto summu atmaksāšana darbiniekam un tos atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē.
 18. Projekta darba ņēmēju darba samaksas darījumus veido šādas saimnieciskās operācijas:
 - 18.1. darba laika un darba rezultātu uzskaites nodrošināšana;
 - 18.2. atlīdzības par darbu aprēķināšana;
 - 18.3. pamatojoties uz darba līgumu nosacījumiem, darba laika uzskaites tabeles datiem;
 - 18.4. pamatojoties uz uzņēmuma līgumu nosacījumiem un darbu pieņemšanas-nodošanas aktiem;
 - 18.5. ieturējumu veidu noteikšana un aprēķināšana, kā arī to atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē;
 - 18.6. darba samaksas izmaksāšana un tās atspoguļošana projekta grāmatvedības uzskaitē.
 19. Projekta maksājuma pieprasījuma sagatavošanas ciklu veido šādas saimnieciskās operācijas:
 - 19.1. maksājuma pieprasījumu sagatavošana saskaņā ar 20.02.2012. līguma Nr.1DP..... xx. punktu un yy. pielikumu un iesniegšana Sabiedrības integrācijas fondam.
Maksājuma pieprasījumos tiek sniegta pilnīga atskaite par visiem projekta īstenošanas aspektiem konkrētajā periodā, lai būtu iespējams salīdzināt projekta iesniegumā iekļautos mērķus, plānotās aktivitātes, sasniedzamos rezultātus aktivitāšu ietvaros, plānotos uzraudzības rādītājus un projekta finansējumu, no vienas puses, un īstenotās aktivitātes, segtās izmaksas un sasniegtos rezultātus aktivitāšu ietvaros un sasniegtos uzraudzības rādītājus, no otras puses.
Maksājuma pieprasījumam tiek pievienotās faktiski veikto projekta tiešo izdevumu attaisnojošo dokumentu kopijas, kas apliecinātas saskaņā ar normatīvajos aktos par dokumentu izstrādāšanu un noformēšanu noteiktajām prasībām. Maksājuma pieprasījumam netiek pievienotās netiešo izmaksu pamatojošo dokumentu kopijas;
 - 19.2. papildu informāciju, dokumentāciju, precizējumu, labojumu vai skaidrojumu sagatavošana un iesniegšana Sabiedrības integrācijas fondam.
 20. Projekta saimnieciskie darījumi regulāri tiek reģistrēti projekta grāmatvedībā ņemot vērā 2012.gada 20. februāra līguma Nr. 1DP..... nosacījumus.
 21. Visi projekta saimnieciskie darījumi ir apliecināmi ar attaisnojuma dokumentiem, novērtējami naudas izteiksmē un iegrāmatojami grāmatvedības reģistros.
 22. Uz attaisnojuma dokumenta vai viendabīgu dokumentu kopsavilkuma pirmās lapas otrajā pusē izdara rakstiski norādījumu par to, kura grāmatvedības konta kredītā un kura konta debetā ierakstāma saimnieciskā darījuma summa (iegrāmatojums), un atbilstoši šim iegrāmatojumam izdara ierakstus attiecīgajos kontos. Iegrāmatojumu izdara pēc saimniecisko darījumu pilnīgas analīzes.
 23. Uz attaisnojuma dokumenta vai viendabīgu dokumentu kopsavilkuma pirmās lapas apakšējās malas kreisajā pusē izdara rakstiski norādījumu par to, kad dokuments iegrāmats un kura dokumenta vietā ierakstīta atzīme par dokumenta iegrāmatošanu.
 24. Visus projekta saimnieciskos darījumus grāmato grāmatvedības reģistros sistemātiskā kārtībā un ievērojot hronoloģiju.
 25. Projekta saimniecisko darījumu attaisnojuma dokumenti var būt ārējas vai iekšējas izcelsmes. Projekta grāmatvedē pārbauda saņemtos dokumentus pēc to formas, satura, aritmētiski un no saimnieciskā darījuma atbilstības.

III. Projekta grāmatvedības reģistru kārtošana

26. Projekta grāmatvedība kārtā reģistrus grāmatvedības datorprogrammā „AH-BUH”, nodrošinot projekta attaisnojuma dokumentu un grāmatvedības reģistru izdruku sistematizāciju un uzglabāšanu biedrības arhīvā.
27. Projekta grāmatvedības reģistri iedala hronoloģiskajos reģistros, reģistrējot darījumu reģistrāciju mēneša dienu secībā, un sistemātiskajos reģistros, reģistrējot darījumu pa grāmatvedības kontiem.
28. Projekta grāmatvedība izmanto žurnālu-virsgrāmatu, ka galvenais sistemātiskais reģistrs. Papildus žurnālam-virsgrāmatai iekārto hronoloģiskos reģistrus atsevišķiem grāmatvedības kontiem.
29. Katra mēneša beigās hronoloģiskajos reģistros aprēķina saimniecisko darījumu kopsummas, bet žurnālā-virsgrāmatā un analītiskās uzskaites reģistros – attiecīgi grāmatvedības kontu vai analītiskās uzskaites kontu debeta un kredīta apgrozījumus un arī šo kontu atlikumus, kā arī savstarpēji saskaņo minētās summas.
30. Projekta saimniecisko darījumu iegrāmatošana projekta grāmatvedības reģistros, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem vai šo dokumentu kopsavilkuma datiem, veicama darījuma dienā vai iespējami īsā laika posmā, kad projekta saimnieciskais darījums ir noticis.
31. Projekta grāmatvedības reģistros nav pieļaujami ieraksti, kuru saturs vai mērķi atšķiras no attaisnojuma dokumentos uzrādītajiem. Ieraksti attaisnojuma dokumentos un grāmatvedības reģistros izdarāmi skaidri, salasāmi un tā, lai nodrošinātu šo ierakstu saglabāšanu un arhivēšanu saskaņā ar likumā "Par grāmatvedību" noteikto. Grāmatvedības ierakstiem aizliegts pielietot vienkāršo zīmuli.
32. Izdarot labojumus un grozījumus grāmatvedības reģistros, ievēro šādas prasības:
 - 32.1. koriģējošu ierakstu izdarīšanai par attaisnojuma dokumentiem kalpo sagatavotas grāmatvedības izziņas;
 - 32.2. labojumi un grozījumi grāmatvedības reģistros tiek pamatoti ar pievienotiem attaisnojuma dokumentiem vai norādi, kur tie atrodami;
 - 32.3. ierakstu labojumus var izdarīt ar jauniem ierakstiem, ar kuriem labo vai atsauc iepriekšējos, un šādiem koriģējošiem ierakstiem jāsaturs labojuma datums un atsauce uz attaisnojuma dokumentu;
 - 32.4. kļūdu labošanā izmanto sarkano storno, ja to pieļauj grāmatvedības datorprogramma.

IV. Projekta saimniecisko darījumu iegrāmatošana

V. Projekta virsgrāmatas slēgšana

Pārskata perioda, ka arī projekta īstenošanas beigās tiek apkopota grāmatvedības uzskaites informācija par projekta darbību pārskata perioda laikā. Projekta grāmatvedē pārliecinās vai ir izpildītas visas grāmatvedības procedūras. Tiek veikti sekojoši procesi:

- 1) visa veida kontu atlikumu pārbaude;
- 2) nākamo periodu ieņēmumu aprēķināšanas un uzskaites pārbaude;
- 3) saistību un prasību īstermiņa un ilgtermiņa daļas noteikšanas un uzskaites pārbaude;
- 4) koriģējošo ierakstu iegrāmatošanu veikšana;
- 5) operāciju kontu slēgšana un pārskata perioda rezultāta grāmatošana, pārnesot kontu atlikumus uz pārskata perioda grāmatvedības reģistriem.

Projekta grāmatvedē

paraksts

ABC